

CARU COMMV. Torhoutsesteenweg 2A/0502 8400 OOSTENDE
Erkend opleidingsorganisator FSMA

OPLEIDINGEN

FORMATIONS

CONSULTANCY

info@caru-commv.be

<https://www.caru-commv.be>

CARU OVERHEIDSOPDRACHTEN 2026

NIEUWSBRIEF MAART 2026

BELGISCHE WETGEVING

- MINISTERIEEL BESLUIT TOT VASTSTELLING VAN HET BOUWTECHNISCH BESTEK WONINGBOUW
- EUROPEES PUBLICATIEBLAD** DISCRIMINATIE OF NIET BIJ HET WOONBELEID
- PREJUDICIËLE VERWIJZING - GELIJKE BEHANDELING VAN PERSONEN ONGEACHT RAS OF ETNISCHE AFKOMST
- ADVIES VAN HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ HERZIENING VAN HET EUROPESE RECHTSKADER VOOR OVERHEIDSOPDRACHTEN
- RECHTSPRAAK EUROPEES HOF**
- Arrest C-97/23 AVG: BEROEP TEGEN BESLUIT 1/2021 VAN HET EUROPEES COMITÉ ONTVANKELIJK
- RECHTSPRAAK RAAD VAN STATE**
- PRIJSNAZICHT IN DE FRAUDEGEVOELIGE SECTOREN ARREST nr. 265.362 van 12 januari 2026
- PRIJSNAZICHT GEMOTIVEERDE AANVAARDING VERANTWOORDING ARREST nr. 265.469 van 19 januari 2026
- ZORGVULDIGHEIDSPlicht BIJ BEOORDELING VERANTWOORDING ARREST nr. 265.558 van 23 januari 2026
- REGELMATIGHEIDSNAZICHT MINIMALE GELDIGHEIDSVoorwaarden ARREST nr. 265.363 12 januari 2026
- ESSENTIELE TECHNISCHE EISEN MET SUBSTANTIEEL KARAKTER ARREST nr. 265.579 van 26 januari 2026
- NIET ESSENTIELE BEPALINGEN VAN TECHNISCH DOSSIER ARREST nr. 265.592 van 27 januari 2026

INFO VARIA :

FOD KANDESELARIJ

WIJZIGING VAN DE ARBEIDSONGEVALLENWET

SOCIALE ZEKERHEID: WIJZIGING VAN DIVERSE BEPALINGEN INZAKE DE "KLEINE STATUTEN"

VERPLICHTING INZAKE ELEKTRONISCHE REGISTRATIE BIJ HET VERLATEN VAN EEN BOUWPLAATS

FOD BOSA

AANGEPASTE INDEX BASIS 2025

ENQUÊTE OVER DE PERCEPTIE VAN DE ADMINISTRATIEVE LASTEN

Strategisch PLAN 2025 – 2029 Luik Overheidsopdrachten

FOD ECONOMIE : INDEX MAAND FEBRUARI 26

ONS OPLEIDINGSAANBOD EN NOG BESCHIKBARE HANDBOEKEN

ZIE OOK <https://www.caru-commv.be> voor de vroegere nieuwsbrieven en themanummers

MASTERCLASS MAART 2026 UW BESTEK PERFORMANT AANGEPAST AAN DE EVOLUTIE VAN RECHTSPRAAK, WETGEVING EN DOCTRINE" ENKEL NOG VOOR DE SESSIE **19/3 MECHELEN**

VERDERE JAARPLANNING VAN DE MASTERCLASS SEMINARIES 2026

Ed. 03/2026 VEWA Copyright © 2026

PROF RUDI CLAEYS

CARU Comm.V.

**Procurement
Academy**

CERTIFIED by F.S.M.A.

PROFESSIONAL DEVELOPMENT 2026 for
PUBLIC PROCUREMENT OFFICERS

Open opleidingsaanbod zie <https://www.caru-commv.be>

MASTERCLASS MAART 2026 UW BESTEK PERFORMANT AANGEPAST AAN DE EVOLUTIE VAN RECHTSpraak, WETGEVING EN DOCTRINE”
INSCHRIJVEN ENKEL NOG MOGELIJK VOOR DE SESSIE 19/3 IN VANDERVALK MECHELEN TOT 11/3

BELGISCHE WETGEVING

BELGISCH STAATSBLAD.

12 FEBRUARI 2026. - MINISTERIEEL BESLUIT TOT VASTSTELLING VAN HET BOUWTECHNISCH BESTEK WONINGBOUW VOOR BOUWVERRICHTINGEN TER UITVOERING VAN ARTIKEL 4.2, ZESDE LID, VAN HET BESLUIT VLAAMSE CODEX WONEN VAN 2021

DE VLAAMS MINISTER VAN WONEN, ENERGIE EN KLIMAAT, TOERISME EN JEUGD BESLUIT:
Enig artikel. Het Bouwtechnisch Bestek Woningbouw voor bouwverrichtingen, vermeld in artikel 4.2, tweede lid, 4°, van het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021, is opgenomen in de bijlage die bij dit besluit is gevoegd.
Brussel, 12 februari 2026.

Bijlage bij het ministerieel besluit tot vaststelling van het Bouwtechnisch Bestek Woningbouw voor bouwverrichtingen ter uitvoering van artikel 4.2, zesde lid, van het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021.

Zie Bijlage bij het MB Staatsblad 26/2/26 . Bouwtechnisch Bestek Woningbouw voor bouwverrichtingen

DISCRIMINATIE OF NIET BIJ HET WOONBELEID

C/2026/906 EUROPEES PUBLIVATIEBLAD 23/2/2026. C/2026/906

Prejudiciële verwijzing - Gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming - Richtlijn 2000/43/EG - Begrippen “etnische afstamming”, “directe discriminatie” en “indirecte discriminatie” - Nationale regeling op grond waarvan ontwikkelingsplannen moeten worden vastgesteld die tot doel hebben het percentage sociale gezinswoningen in bepaalde woongebieden te verminderen - Identificatie van deze gebieden op basis van het percentage “immigranten en hun nakomelingen uit niet-westerse landen” - Rechtvaardiging - Sociale samenhang en integratie - Huisvestingsbeleid - Artikel 7 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Recht op eerbiediging van de woning - Evenredigheid)

Dictum

Artikel 2, lid 2, onder a) en b), van richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming moet aldus worden uitgelegd dat een nationale regeling die voorziet in de verplichting om ontwikkelingsplannen vast te stellen ter vermindering van het percentage sociale gezinswoningen in woongebieden die onder meer worden gekenmerkt door het feit dat het aandeel “immigranten en hun nakomelingen uit niet-westerse landen” dat in de afgelopen vijf jaar in die gebieden heeft gewoond, tot boven de 50 % is gestegen,

- **directe discriminatie** in de zin van artikel 2, lid 2, onder a), vormt voor zover blijkt dat de vaststelling van deze nationale regeling is gebaseerd op de etnische afstamming van de meerderheid van de bewoners van deze gebieden en deze nationale regeling tot gevolg heeft dat alle bewoners van deze gebieden ongunstiger worden behandeld dan de bewoners van woongebieden die vergelijkbaar zijn, maar waarin het aandeel “immigranten en hun nakomelingen uit niet-westerse landen” niet meer dan 50 % bedraagt;
- **indirecte discriminatie** in de zin van deze bepaling vormt voor zover blijkt dat deze nationale regeling, hoewel zij ogenschijnlijk op neutrale wijze is geformuleerd of wordt toegepast, dat wil zeggen rekening houdend met andere factoren dan de etnische afstamming, leidt tot een bijzonder nadeel voor personen die tot bepaalde etnische groepen behoren, en voorts dat die nationale regeling, met het oog op de verwezenlijking van de daarmee nagestreefde dwingende doelstelling van algemeen belang, het evenredigheidsbeginsel niet eerbiedigt.

AANSLUITEND BIJ ONS THEMANUMMER VAN FEBRUARI VINDT U HIERNA JET ADVIES VAN HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ OVER DE GEWENSTE HERZIENING VAN HET EUROPESE RECHTSKADER VOOR OVERHEIDSOPDRACHTEN (VERKENNEND ADVIES)

ADVIES (C/2026/870) EUROPEES PUBLICATIEBLAD 27/2/2026

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is het ermee eens dat een herziening van de bestaande EU-wetgeving noodzakelijk is om **vereenvoudiging te bevorderen**, administratieve kosten te verminderen en verdere harmonisatie op de eengemaakte markt te ondersteunen, alsook om innovatie en concurrentie te stimuleren, de efficiëntie en integriteit bij overheidsuitgaven te vergroten en overheden meer waar voor hun geld te laten krijgen. Bovendien moet de herziening ten goede komen aan de groei in de EU, collectieve onderhandelingen, hoogwaardige banen, klimaatbescherming en, in voorkomend geval, aan Made in Europe, zoals de voorzitter van de Commissie in haar toespraak over de Staat van de Unie heeft betoogd.

1.2. Het EESC is van mening dat een **duurzaam EU-beleid** inzake overheidsopdrachten verder kan gaan dan het nauwe paradigma van marktfalen door strategische en op het algemeen belang gerichte overheidsopdrachten mogelijk te maken, sociale, innovatie- en milieucriteria als gelijkwaardige doelstellingen te verankeren en gelijke toegang tot overheidsopdrachten voor particuliere marktdeelnemers te waarborgen.

1.3. Bij overheidsopdrachten wordt geld van de belastingbetaler uitgegeven. Daarom moeten ze worden gegund op basis van de **economisch voordeligste inschrijving**, terwijl nadruk wordt gelegd op het belang van niet-prijsgerelateerde criteria, zoals overwegingen inzake kwaliteit, innovatie, milieu, duurzaamheid en sociale aspecten, met name rechten van werknemers en collectieve overeenkomsten. Het EESC vindt voorts dat de laagste prijs niet het enige doorslaggevende criterium mag zijn voor de gunning van een opdracht.

1.4. Het EESC pleit voor een holistische benadering van het beleid inzake diensten van algemeen belang (DAB). Voorts moet de **autonomie van overheden** ook ten volle worden geëerbiedigd. Openbare dienstverlening, publiek-publieke partnerschappen en interne dienstverlening moeten altijd een optie blijven.

1.5. Het EESC is van mening dat overheidsopdrachten niet mogen worden gegund aan bedrijven die systematisch voorbijgaan aan **fundamentele rechten van werknemers** of voor hen bindende collectieve overeenkomsten.

1.6. De mogelijkheid om gebruik te maken van **interne aanbestedingen** voor grotendeels gecontroleerde rechtspersonen, zoals geregeld in artikel 12 van Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad (1), en van onderhandse gunning moet bij de herziening van de EU-richtlijnen inzake overheidsopdrachten gehandhaafd worden, op voorwaarde dat er passende juridische criteria worden gehanteerd en de concurrentie zo min mogelijk wordt verstoord.

1.7. Artikel 77 van Richtlijn 2014/24/EU behouden is van cruciaal belang: hierdoor kunnen opdrachten in de sectoren gezondheidszorg, sociale dienstverlening, onderwijs en cultuur **specifiek aan non-profitorganisaties en aan entiteiten van de sociale economie** worden gegund.

1.8. Het EESC beveelt aan om een wettelijke verplichting in te voeren om de effecten van de **bestaande drempels** voor overheidsopdrachten te evalueren.

1.9. Overheidsopdrachten kunnen een sociaal rechtvaardig, ecologisch duurzaam en economisch veerkrachtig Europa ondersteunen, ten behoeve van het algemeen belang.

1.10. Tot slot dringt het EESC aan op **verplichte prijsherzieningsclausules** om rekening te houden met loongerelateerde wijzigingen in collectieve overeenkomsten en/of arbeidswetgeving, inflatie en andere relevante factoren die van invloed zijn op de uitvoering van een overeenkomst, zoals energiekosten.

2. Achtergrond van het advies

2.1. Overheidsopdrachten vertegenwoordigen een enorme economische activiteit, ter waarde van ongeveer 14 % van het bbp, oftewel meer dan 2,4 biljoen EUR per jaar. Dit bedrag wordt besteed aan openbare diensten, openbare werken en leveringen door overheidsdiensten en -entiteiten in sectoren zoals energie, gezondheidszorg, vervoer en onderwijs. Het kader voor overheidsopdrachten wordt gebruikt om de inkoop van goederen, werkzaamheden en diensten door aanbestedende diensten en entiteiten te regelen. Het op Europees niveau **harmoniseren van de regels** voor overheidsopdrachten heeft tot doel een eengemaakte markt tot stand te brengen en aanbestedingen open te stellen. Het EESC is van mening dat overheidsopdrachten de efficiëntie en integriteit bij overheidsuitgaven nog altijd ten goede moeten komen zodat overheden meer waar voor hun geld krijgen, maar ook ingezet kunnen worden ten behoeve van de groei, de bescherming van het klimaat, regionale ontwikkeling, sociale rechtvaardigheid, en hoogwaardige banen en diensten in de EU. Door een gebrek aan professionele middelen om deze procedures uit te voeren is tot nog toe echter onvoldoende gebruik gemaakt van dit potentieel. Dit belemmert de regionale autonomie en de doeltreffendheid van de interne markt. Voorts hebben de huidige regels inzake overheidsopdrachten en het ontbreken van doeltreffende sociale voorwaarden geleid tot een neerwaartse druk op de arbeidskosten en collectieve onderhandelingen, en vervolgens op de arbeidsvoorwaarden en de lonen.

2.2. **De EU-wetgeving bevat momenteel minimumvoorschriften** voor overheidsopdrachten. Het kan daarom relevant zijn de aandacht te richten op de jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie en op de conclusies van de Europese Rekenkamer (2). Tezamen tonen deze conclusies aan dat de wetgeving inzake overheidsopdrachten vaak te complex en niet strategisch genoeg is om belangrijke doelstellingen te verwezenlijken. In het verslag van de Rekenkamer werd ook vastgesteld dat de concurrentie om overheidsopdrachten de afgelopen tien jaar is afgenomen en dat de hervorming van de EU-richtlijnen in 2014 deze tendens niet heeft weten te keren.

2.3. Dit kwam ook duidelijk naar voren in de rapporten van Enrico Letta (3) en Mario Draghi (4), waarin erkenning werd gegeven aan het belang van overheidsopdrachten als economische activiteit die de politieke, economische en sociale doelstellingen van de EU volledig kan ondersteunen. Het is dan ook zaak ervoor te zorgen dat inschrijvers **eerlijke mededingingsvoorwaarden** worden geboden bij overheidsopdrachten: oneerlijke concurrentie heeft negatieve gevolgen voor zowel werknemers als bonafide bedrijven. Een collectieve overeenkomst zou derhalve als een objectief controlebaar criterium moeten worden beschouwd bij overheidsopdrachten. Voorts is het potentieel van overheidsopdrachten, die vaak prijsgevoelig zijn, nog niet volledig benut waar het gaat om de

aankoop van slimme, groene en maatschappelijk verantwoorde producten en diensten. Hoewel de richtlijnen het gebruik van objectieve kwaliteitscriteria toestaan, blijft de praktische toepassing ervan inconsistent (5).

2.4. Naar aanleiding van deze rapporten heeft de voorzitter van de Europese Commissie in de politieke beleidslijnen 2024-2029 een begin gemaakt met de herziening van de richtlijnen inzake overheidsopdrachten. De herziening en vereenvoudiging van de regels en procedures inzake overheidsopdrachten is van cruciaal belang om het EU-kompas voor concurrentievermogen te ondersteunen. Tegen deze achtergrond heeft de Commissie een **begin gemaakt met de evaluatie** van de drie wetgevingsbesluiten die de overheidsopdrachten in de EU regelen (“hoe aankopen”): Richtlijnen 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad (6) (de concessierichtlijn), 2014/24/EU (de richtlijn inzake overheidsopdrachten) en 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad (7) (de richtlijn nutsbedrijven).

2.5. De evaluatie heeft betrekking op de periode 2016-2024 en omvat alle lidstaten en EER-landen. Bij de evaluatie zal de nadruk liggen op de regels inzake overheidsopdrachten en de gevolgen daarvan voor het concurrentievermogen.

3. Algemene opmerkingen

3.1. Zoals vermeld in paragraaf 2 geven overheidsinstanties in heel Europa jaarlijks meer dan 2 biljoen EUR uit aan goederen, diensten en werken via procedures inzake overheidsopdrachten. Voor veel bedrijven, met name kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), kan het binnenhalen van een overheidsopdracht een enorm verschil maken. **Versnipperde procedures en complexe vereisten kunnen echter bijzonder belastend zijn voor kmo's.**

3.2. Een van de problemen waarmee bedrijven worden geconfronteerd wanneer ze willen inschrijven op openbare aanbestedingen in de EU, is **versnippering**. Hoewel de Europese Unie regels heeft die overheidsopdrachten moeten **harmoniseren**, hanteert elke lidstaat nog steeds zijn eigen systeem. De strenge aanbestedingsregels hebben ook geleid tot marktconcentratie, omdat de transactiekosten voor kmo's vaak te hoog zijn.

3.3. Door deze versnippering moeten bedrijven meerdere websites raadplegen, vaak alleen in de nationale taal, waardoor het voor niet-lokale bedrijven nog moeilijker wordt om de vereisten te begrijpen. Bovendien wordt het door de marktconcentratie voor overheidsinstanties steeds moeilijker om een minimaal aantal offertes van potentiële leveranciers te ontvangen.

3.4. Een andere uitdaging waarmee bedrijven worden geconfronteerd bij het inschrijven op openbare aanbestedingen is **een gebrek aan transparantie**. In theorie moeten bedrijven gelijke toegang hebben tot informatie over aanbestedingen en duidelijkheid krijgen over de redenen waarom opdrachten al dan niet aan hen zijn gegund. In de praktijk wordt de transparantie echter vaak ondermijnd door onvolledige aanbestedingslijsten.

3.5. Nog een uitdaging voor bedrijven is **de complexe administratieve rompslomp**. Bedrijven en overheidsinstanties moeten zich een weg banen door een zee van documenten, formulieren en nalevingscontroles — en deze administratieve last kan overweldigend zijn, vooral voor kleinere bedrijven.

3.6. Wanneer **kmo's en start-ups of nieuwe bedrijven** overheidsopdrachten mislopen of daarbij worden verdrongen, betekent dit gemiste kansen voor concurrentie en innovatie. Uit een studie van de Europese Commissie uit 2017 bleek dat meer concurrentie een besparing van 5-20 % op de

uitgaven voor overheidsopdrachten zou kunnen opleveren. Een **gebrek aan concurrentie** kan inefficiënte en ondermaatse openbare diensten tot gevolg hebben. De meeste grootschalige opdrachten kunnen bijvoorbeeld worden opgesplitst in percelen, waardoor kmo's een eerlijke kans zouden krijgen om mee te dingen.

3.7. Het EESC benadrukt het belang van het beginsel van **maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten** (Socially Responsible Public Procurement, SRPP), dat erop gericht is ervoor te zorgen dat overheidsinstanties positieve sociale resultaten boeken — zoals werkgelegenheid, inclusie en eerbiediging van arbeidsrechten — en tegelijkertijd sociale ondernemingen ondersteunen. SRPP levert ook economische waarde op door rekening te houden met bredere effecten, sociale uitgaven te verminderen en het sociaal-economisch welzijn te verbeteren.

3.8. Het is duidelijk dat overheidsopdrachten weliswaar enorme kansen bieden, maar dat het volledige potentieel ervan, met name op EU-niveau, niet wordt benut. Dit heeft een beperkend effect op het economische groeipotentieel, zowel binnen de EU als extern, wat betreft bedrijven die op internationale markten concurreren.

3.9. Er moet meer worden ingezet op **speciale opleidingen voor aanbestedende diensten** en entiteiten over het plannen, voorbereiden en monitoren van hun aanbestedingen. Een goede marktkennis is eveneens van cruciaal belang voor aanbestedende diensten. Bij overheidsopdrachten wordt geld van de belastingbetaler uitgegeven. Daarom moeten ze worden gegund op basis van de economisch voordeligste inschrijving.

4. Specifieke opmerkingen

4.1. Het EESC is het erme eens dat een herziening van de bestaande EU-wetgeving noodzakelijk is om de **vereenvoudiging te bevorderen**, verdere **harmonisatie op de eengemaakte markt** te ondersteunen, grensoverschrijdende overheidsopdrachten te stimuleren **en innovatie, concurrentie en hoogwaardige openbare diensten** in de hele EU te ondersteunen. Bovendien moet de herziening ten goede komen aan de groei in de EU, collectieve onderhandelingen, hoogwaardige banen, klimaatbescherming en, in voorkomend geval, aan Made in Europe, zoals de voorzitter van de Europese Commissie in haar toespraak over de Staat van de Unie heeft betoogd.

4.2. **Beperkte aanbestedingen moeten naar behoren worden gemotiveerd** en de autoriteiten moeten ervoor zorgen dat particuliere ondernemingen toegang hebben tot aanbestedingen. Het EESC is van mening dat sociale, milieu- en innovatie doelstellingen meegenomen kunnen worden in het aanbestedingsbeleid van de EU. Toegang tot overheidsopdrachten moet altijd gekoppeld zijn aan eerbiediging van het recht op collectieve onderhandelingen en aan naleving van de relevante arbeids- en sociale regelgeving en de toepasselijke collectieve overeenkomsten die zijn ondertekend door de meest representatieve sociale partners overeenkomstig de nationale arbeidswetgeving en -praktijken.

4.3. Het EESC is van mening dat EU-coördinatie versnippering moet helpen voorkomen, maar de nationale of regionale handelingsvrijheid niet mag ondermijnen — met name wanneer sociale, milieu- of welzijnsdoelstellingen worden nagestreefd. De oproep tot coördinatie is legitiem als deze gericht is op transparantie, vergelijkbaarheid en administratieve vereenvoudiging — bijvoorbeeld door middel van gestandaardiseerde e-formulieren, gemeenschappelijke drempels, interoperabele databanken of EU-brede aanbestedingsindicatoren. Een dergelijke coördinatie mag echter geen afbreuk doen aan sociale en strategische nationale doelstellingen, met inbegrip van regionale waardecreatie. Daarom moet elke standaardisatie worden afgemeten aan de criteria van evenredigheid, efficiëntie en consistentie van de doelstellingen, en niet alleen aan de vermindering

van afwijkingen. Bovendien moet er ook een apart hoofdstuk over intellectuele diensten komen, waarin de unieke kenmerken ervan worden erkend en waarin op maat gesneden regels worden vastgesteld voor subsidiabiliteit, aanbestedingsdrempels en samenwerkingsmodaliteiten (8). Hetzelfde moet gelden voor de zakelijke en arbeidsintensieve sectoren.

4.4. Het EESC is van mening dat openbare aanbestedingen moeten worden gegund op basis van het **criterium van de economisch voordeligste** inschrijving, opdat geld van de belastingbetaler zo goed mogelijk wordt besteed. De economisch voordeligste inschrijving zou daarom de gouden standaard kunnen zijn. De kosten zouden niet het enige doorslaggevend criterium mogen zijn en de criteria voor openbare aanbestedingen dienen gebaseerd te zijn op relevante niet-prijsgere lateerde overwegingen, die verband houden met kwaliteit, innovatie, milieu, duurzaamheid en sociale aspecten, met name rechten van werknemers en collectieve overeenkomsten. Het EESC staat ook achter elke herziening van de wetgeving die leidt tot versterking en institutionalisering van gezamenlijke aanbestedingsmechanismen. Deze mechanismen zouden het voor meerdere EU-bedrijven gemakkelijker maken om gezamenlijk in te kopen met als doel de stijgende kosten in verband met strategische investeringen te compenseren door middel van schaalvoordelen en een betere onderhandelingspositie (9).

4.5. Het EESC bepleit een alomvattende benadering van het beleid inzake diensten van algemeen belang (DAB), in tegenstelling tot de huidige sectorale aanpak van het EU-beleid, waarbij de centrale rol van moderne DAB bij het bevorderen van duurzame welvaart en concurrentievermogen wordt erkend. In deze geest dringt het EESC er bij de Commissie op aan om gevolg te geven aan het rapport-Letta met een actieplan voor DAB (10).

4.6. Het EESC is van mening dat overheidsopdrachten moeten worden gegund aan bedrijven die de **rechten van werknemers**, het recht op collectieve onderhandelingen en de in collectieve arbeidsovereenkomsten vastgelegde voorwaarden volledig in acht nemen. Ondernemingen die gebruikmaken van toeleveringsketens die de mensenrechten niet eerbiedigen, zouden voorts niet aan openbare aanbestedingen mogen deelnemen. Het EESC wijst ook op de verplichting bij overheidsopdrachten om de IAO-arbeidsnormen, de arbeidswetgeving op EU- en nationaal niveau en de voorwaarden in collectieve overeenkomsten, zowel op nationaal als op regionaal niveau, toe te passen, met inbegrip van universeel of algemeen toepasselijke overeenkomsten en sectorgebonden collectieve overeenkomsten. Deze verplichting moet worden opgenomen in de aankondiging van de opdracht en voor alle marktdeelnemers verplicht worden gesteld bij de uitvoeringsvoorwaarden en selectiecriteria. Het waarborgen van het recht op collectieve onderhandelingen en eerlijke arbeidsvoorwaarden alsook de naleving van collectieve overeenkomsten moeten altijd worden beschouwd als verplichte gunningscriteria, en inschrijvers wier werknemers — met inbegrip van werknemers van onderaannemers — onder collectieve overeenkomsten vallen, moeten bevoordeeld worden. Buitensporige ketencontracten via onderaannemers

4.7. Evenzo mogen bedrijven die zich verschuilen achter belastingparadijzen geen overheidsopdrachten krijgen en pleit het EESC voor **specifieke uitsluitingscriteria betreffende belastingontwijking en -ontduiking**, transparantie met betrekking tot eigendomsstructuren en een functionele Europese zwarte lijst van belastingparadijzen. Bepalingen inzake meer **transparantie**, toezicht en corruptiebestrijding moeten verplicht worden gesteld. Transparantiemaatregelen mogen echter niet uitmonden in een nieuwe bureaucratische exercitie voor bedrijven, met name kmo's, die hen zou beletten om mee te dingen.

4.8. De mogelijkheid om gebruik te maken van interne aanbestedingen voor grotendeels gecontroleerde rechtspersonen, zoals geregeld in artikel 12 van Richtlijn 2014/24/EU, en van onderhandse gunning moet bij de herziening van de EU-richtlijnen inzake overheidsopdrachten

gehandhaafd worden, op voorwaarde dat er passende juridische criteria worden gehanteerd en de concurrentie zo min mogelijk wordt verstoord. Het EESC is ook van mening dat onderhandse gunning op grond van artikel 4 van Richtlijn 2014/24/EU een beproefd instrument kan zijn dat aanbestedende overheidsdiensten in staat stelt snel, gemakkelijk en in overeenstemming met de wet te reageren op specifieke behoeften, met name in de sociale, culturele en welzijnssector. Voorwaarde is wel dat er zorgvuldig gebruik van wordt gemaakt en dat het proces eerlijk verloopt.

4.9. Artikel 77 van Richtlijn 2014/24/EU behouden is van cruciaal belang: hierdoor kunnen opdrachten in de sectoren gezondheidszorg, sociale dienstverlening, onderwijs en cultuur specifiek aan non-profitorganisaties en aan entiteiten van de sociale economie worden gegund. Dit beschermt deze gevoelige sectoren tegen commerciële verdringing, bevordert eerlijke concurrentie voor non-profitorganisaties en versterkt de sociale cohesie, culturele diversiteit en op het algemeen belang gerichte diensten.

4.10. Het EESC is er nog steeds voorstander van dat overheidsopdrachten worden ingezet ten behoeve van **het beleid inzake sociale inclusie**, waarbij o.a. bepaalde toegankelijkheidseisen worden gesteld om tegemoet te komen aan de behoeften van ouderen en personen met een handicap. Het EESC benadrukt de bewezen waarde van voorbehouden opdrachten voor het bevorderen van de werkgelegenheid voor personen met een handicap en ondersteunt het voortgezette gebruik ervan voor ondernemingen in de sociale economie die in specifieke sectoren op de vrije arbeidsmarkt actief zijn.

4.11. Het EESC beveelt aan om een wettelijke verplichting in te voeren om de effecten van de **bestaande drempels te evalueren**, bijvoorbeeld 5186000 EUR voor overheidsopdrachten voor werken of 750000 EUR voor overheidsopdrachten voor sociale en andere specifieke diensten die zijn opgenomen in de bijlagen inzake interne handel, in overeenstemming met overweging 134. Tegelijkertijd moeten de relevantie en het succespercentage van grensover schrijdende aanbestedingsprocedures worden beoordeeld, ook in de sectoren van de sociale dienstverlening (waar het niveau van grensoverschrijdende aanbestedingen zeer laag is). Het EESC beveelt ook aan om de **belangen van kmo's en sociale ondernemingen** te bevorderen door onder meer de drempels te herzien, waardoor kmo's gemakkelijker opdrachten van gemeenten kunnen krijgen (11).

4.12. Tot slot heeft de **financiële duurzaamheid** van overheidsopdrachten, met name in arbeidsintensieve sectoren en de bouw, gevolgen voor de arbeidsomstandigheden van essentiële werknemers en de kwaliteit van diensten van algemeen belang die aan Europese burgers worden verleend. Het EESC dringt daarom aan op verplichte prijsherzieningsclausules zodat rekening kan worden gehouden met wijzigingen in lonen in collectieve overeenkomsten of arbeidswetgeving, alsook met jaarlijkse inflatiepercentages die hoger liggen dan de 2 %-doelstelling van de Europese Centrale Bank, veranderingen in energieprijzen en andere grote veranderingen die van invloed zijn op de uitvoering van een overheidsopdracht.

De voorzitter van het Europees Economisch en Sociaal Comité Séamus BOLAND

BIBLIOGRAFIE

- (1) Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG Voor de EER relevante tekst (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>).
- (2) In 2023 werd in een verslag van de Europese Rekenkamer over overheidsopdrachten in de EU, gevolgd door conclusies van de Raad (C/2024/3521), benadrukt dat er maatregelen moeten worden genomen om de regels en procedures te herzien die een negatieve invloed hebben op de concurrentie op het gebied van overheidsopdrachten. Ook werd erkend dat met de bestaande wetgeving het potentieel van de EU-markt voor overheidsopdrachten niet ten volle kan worden benut.
- (3) Rapport-Letta.
- (4) Rapport-Draghi.
- (5) Zie de gegevens over uitsluitend op de prijs gebaseerde gunningscriteria in de EU Single Market Scoreboard: Access to Public Procurement.
- (6) Richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van concessieover eenkomsten Voor de EER relevante tekst (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj>).
- (7) Richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en houdende intrekking van Richtlijn 2004/17/EG Voor de EER relevante tekst (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 243,
- (8) Met betrekking tot intellectuele diensten moeten er ook specifieke bepalingen worden toegevoegd die kwaliteit, innovatie en levenscyclusoverwegingen voorrang geven boven prijs, en die concurrentie bevorderen.
- (9) Dit geldt met name wanneer de levering van diensten of materialen beperkt is. Bovendien kan gezamenlijke aanbesteding ook helpen om eventuele kostenstijgingen als gevolg van niet-prijsgerelateerde criteria te compenseren.
- (10) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité — De rol van diensten van algemeen belang voor het concurrentievermogen, de sociale cohesie en de democratie in de Europese Unie (initiatiefadvies) (PB C, C/2025/5143, 28.10.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/5143/oj>), 1.6 en 3.15. moeten ook worden beperkt. Gezien de misbruiken in onderaannemingsketens en de problemen bij de handhaving, zouden de EU-regels inzake overheidsopdrachten directe banen moeten bevorderen en een strengere regulering van onderaanneming moeten omvatten, onder meer door gelijke behandeling te waarborgen, hoofdelijke aansprakelijkheid en afschrikkende sancties in te voeren en de lengte van de onderaannemingsketen tot maximaal één of twee subniveaus te beperken
- (11) Het is voor kleine bedrijven moeilijker om grote contracten die EU-breed worden aanbesteed, binnen te halen omdat ze niet met grote ondernemingen kunnen concurreren. Bovendien kunnen grote bedrijven gemakkelijker uit de voeten met de complexe (EU-brede) aanbestedingsprocedures dan kleinere bedrijven met weinig werknemers. Volgens verschillende studies ging in de periode 2020-2022 80 % van de overheidsopdrachten naar slechts tien aannemers

HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE UNIE

Arrest van het Hof in zaak C-97/23 P HET BEROEP VAN WHATSAPP IRELAND TEGEN BINDEND BESLUIT 1/2021 VAN HET EUROPEES COMITÉ VOOR GEGEVENSBESCHERMING IS ONTVANKELIJK

Dit besluit is een voor beroep vatbare handeling die deze onderneming rechtstreeks raakt. Daarom vernietigt het Hof de beschikking van het Gerecht en wijst het de zaak terug naar het Gerecht voor een uitspraak ten gronde

Het Hof van Justitie stelt vast dat een bindend besluit van het Europees Comité voor gegevensbescherming (EDPB) tot beslechting van een geschil tussen meerdere nationale toezichthoudende autoriteiten over de vraag of een verwerkingsverantwoordelijke inbreuk heeft gemaakt op de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) 1 en of de ten aanzien van die verwerkingsverantwoordelijke beoogde corrigerende maatregelen eventueel moeten worden aangepast, een voor beroep bij de Unierechter vatbare handeling is. Dit besluit is namelijk afkomstig van een orgaan van de Unie en is bedoeld om rechtsgevolgen ten aanzien van derden te creëren. Bovendien is het Hof in deze zaak van oordeel dat WhatsApp Ireland Ltd (hierna: „WhatsApp”) rechtstreeks wordt geraakt door het betrokken besluit. Aangezien het door WhatsApp ingestelde beroep tot nietigverklaring ontvankelijk is maar het Gerecht de zaak nog niet inhoudelijk heeft onderzocht, vernietigt het Hof de bestreden beschikking en verwijst het de zaak terug naar het Gerecht.

Na de inwerkingtreding van de AVG heeft de Ierse toezichthouder, de Data Protection Commission, klachten ontvangen van gebruikers en niet-gebruikers van de berichtendienst „WhatsApp” over de verwerking van persoonsgegevens door deze onderneming. Deze toezichthoudende autoriteit heeft in december 2018 ambtshalve een algemeen onderzoek ingeleid naar de naleving door WhatsApp van haar transparantie- en informatieverplichtingen ten aanzien van particulieren.

In december 2020 heeft de Data Protection Commission aan alle andere bij de zaak betrokken toezichthoudende autoriteiten een ontwerpbesluit voorgelegd om hun standpunten te verkrijgen. 2 Omdat er over bepaalde aspecten van dit ontwerpbesluit geen consensus bestond, heeft zij het EDPB verzocht om het geschil tussen de betrokken autoriteiten te beslechten door een standpunt in te nemen over de aangelegenheden waarover relevante en gemotiveerde bezwaren waren ingediend.

Het EDPB heeft een voor alle betrokken toezichthoudende autoriteiten bindend besluit genomen 3, namelijk besluit 1/2021, waarin het met name schending van een aantal bepalingen van de AVG heeft vastgesteld en de Ierse toezichthoudende autoriteit heeft

verplicht de beoogde corrigerende maatregelen en het bedrag van de geldboetes aan te passen. Laatstgenoemde autoriteit heeft op basis van dit besluit haar definitieve besluit vastgesteld, dat tot WhatsApp is gericht en waarbij haar onder meer geldboetes van **in totaal 225 miljoen EUR** zijn opgelegd.

WhatsApp heeft tegen het besluit van het EDPB beroep tot nietigverklaring ingesteld bij het Gerecht. 4 Bij beschikking van 7 december 2022 5 heeft het Gerecht dit beroep echter niet-ontvankelijk verklaard omdat het besluit van het EDPB geen voor beroep vatbare handeling was en WhatsApp niet rechtstreeks werd geraakt door dat besluit. Volgens het Gerecht was het besluit van het EDPB slechts een tussenmaatregel en kon WhatsApp alleen opkomen tegen het definitieve besluit van de Ierse toezichthoudende autoriteit, en wel bij de nationale rechter. WhatsApp heeft vervolgens bij het Hof van Justitie hogere voorziening ingesteld tegen de beschikking van het Gerecht.

In zijn arrest van vandaag verklaart het Hof dat **het besluit van het EDPB wel degelijk een handeling is waartegen beroep kan worden ingesteld bij de Unierechter**. Dit besluit is namelijk een handeling van een orgaan van de Unie dat bindend is voor derden, in dit geval namelijk voor de Ierse toezichthoudende autoriteit en alle andere betrokken toezichthoudende autoriteiten. Bovendien is in dat besluit definitief het standpunt van het EDPB vastgesteld en zijn daarin alle aan dit orgaan voorgelegde kwesties behandeld. Een dergelijk besluit kan dus niet worden beschouwd als een tussenmaatregel waartegen geen beroep kan worden ingesteld.

Het Hof stelt ook vast dat **WhatsApp rechtstreeks werd geraakt door dat besluit**, aangezien het haar rechtssituatie aanmerkelijk heeft gewijzigd, zonder de adressaten ervan een beoordelingsmarge te laten. Dit besluit bindt de betrokken toezichthoudende autoriteiten namelijk onvoorwaardelijk, wat betreft de vaststelling van een schending van sommige bepalingen van de AVG, en deze autoriteiten kunnen het resultaat ervan niet wijzigen. Het beroep van WhatsApp is dus ontvankelijk en **de beschikking van het Gerecht wordt vernietigd**. Het Hof verwijst de zaak terug naar het Gerecht voor een uitspraak ten gronde, over de vraag of WhatsApp de betrokken bepalingen van de AVG heeft geschonden.

BIBLIOGRAFIE

- 1 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (algemene verordening gegevensbescherming).
- 2 Overeenkomstig artikel 60, lid 3, AVG.
- 3 Uit hoofde van artikel 65, lid 1, AVG.
- 4 Uit hoofde van artikel 263 VWEU.
- 5 Beschikking van 7 december 2022, WhatsApp Ireland/EDPB, T-709/21 (zie ook persbericht nr. 196/22).

Raad
vanState

IN NAVOLGENDE ARRESTEN BEVESTIGT DE RAAD VAN STATE DE VERSCHILLENDE VERPLICHT TE DOORLOPEN STAPPEN BIJ HET ONDERZOEK VAN DE INGEDIENDE OFFERTES VOORALEER DE AANBESTEDER OVERGAAT TOT DE EVALUATIE ERVAN

Alvorens een offerte te kunnen evalueren wordt ze onderworpen aan het regelmatigheidsonderzoek en het prijsnazicht. Schematisch bestaat dit onderzoek uit navolgende bewerkingen:

Schematisch dient elke aanbesteder elke ontvangen offerte te onderwerpen aan navolgend onderzoek

REGELMATIGHEIDSONDERZOEK

Dit onderzoek slaat zowel op de vormelijke als de inhoudelijke onregelmatigheden.

Substantiële onregelmatigheden zijn deze die

- Een inschrijver een discriminerend voordeel bieden
- Of die leiden tot concurrentievervalsing
- Of de vergelijkbaarheid van offertes verhinderen
- Of de verbintenis van de inschrijver onzeker maken
- Of in het bestek of de wet verplicht opgelegde documenten niet bevatten
- Of de technische essentiële minima niet naleven

Tenslotte kan ook een relatieve onregelmatigheid toch substantieel worden als ze niet wordt rechtgezet

ALGEMEEN PRIJSONDERZOEK EN BIJZONDER ONDERZOEK NAAR ABNORMALE PRIJZEN

Al te vaak worden deze beide onderscheiden onderzoekstaken door onze aanbesteders niet correct geïnterpreteerd, noch toegepast:

- Het **algemeen prijs- of kostenonderzoek** dat de aanbestedende overheid in elk geval dient te voeren (artikel 84 WOO en **artikel 35 KB Plaatsing**) en;
- Het **bijzonder onderzoek naar abnormale prijzen** (artikel 44 KB Plaatsing Speciale Sectoren en **in artikel 36 KB Plaatsing**).

Gebeurlijke materiële vergissingen, rekenfouten, en leemtes worden rechtgezet.

2.1 Het verplichte gewone of algemene prijsonderzoek

Het prijsonderzoek vormt een verplicht onderdeel van het regelmatigheidsonderzoek voor alle offertes bij alle overheidsopdrachten: dus ook bij leveringen en diensten en niet alleen bij werken.

-Het doel de prijscontrole is tweeledig. De aanbestedende overheid door haar de mogelijkheid te bieden zich ervan te vergewissen dat de door de inschrijvers aangeboden prijs het daadwerkelijk mogelijk maakt de uit het bestek voortvloeiende verplichtingen na te komen en elke speculatie ten nadele van de fundamentele belangen van de aanbestedende overheid en van de overheidsmiddelen uit te sluiten;

-De eisen van gezonde mededinging door te voorkomen dat de aanbestedende overheid gedragingen bekrachtigt die strijdig zijn met een gezonde mededinging en dat overheidsopdrachten uiteindelijk worden gegund aan inschrijvers die onconventionele prijzen hebben ingediend, waardoor de normale mededinging wordt verstoord.

Dit onderzoek kadert in de sfeer van de eerlijke concurrentie en de gelijke behandeling van de kandidaten.

Dit betekent dat zowel een onderzoek naar de haalbaarheid wordt uitgevoerd, als het opsporen van afspraken tussen kandidaten en het niet correct toepassen van sociale afspraken, hiervan deel kunnen uitmaken

2.2 De procedure bij vaststelling van abnormale prijzen

Naast dit gewone prijsonderzoek, zijn er nog specifieke regels vastgelegd voor het geval de aanbesteder vaststelt dat er abnormale prijzen worden gehanteerd (prijzen die meer dan 15% afwijken van het gemiddelde worden vermoed abnormaal te zijn voor de fraudegevoelige sectoren en ook als het bestek dit voorziet, maar ook geringere afwijkingen kunnen door de aanbesteder als abnormaal aangemerkt worden)

- Als een vermoedelijk abnormale prijs wordt vastgesteld MOET de aanbesteder nu prijsverantwoording vragen,
- De ondernemer moet binnen de twaalf dagen reageren op deze vraag naar verantwoording zo niet wordt hij geacht akkoord te gaan met het abnormale.
- De aanbesteder beschikt hier over een ruime beoordelingsvrijheid om de verantwoording al dan niet te aanvaarden, mits afdoende motivatie
- Als de verantwoording niet aanvaard wordt, is de aanbesteder verplicht de offerte als substantieel onregelmatig te weren.

VERPLICHTE TOEPASSING

Het algemeen prijsonderzoek is verplicht bij ALLE Overheidsopdrachten ongeacht de plaatsongswijze

Het bijzonder prijsonderzoek naar abnormale prijzen en vraag tot verantwoording is enkel verplicht als

- er abnormale prijzen worden vastgesteld (in fraudegevoelige sector zodra er een afwijking is van 15% of meer van het gemiddelde)
- mits er meer dan drie offertes zijn
- en dat het gaat om definitieve eindoffertes (dus in een procedure met onderhandelingen enkel bij de finale offerte BAFO)
- en waarbij de prijs het enige criterium is of een criterium is met minstens de helft van de punten of meer

HET ONDERZOEK EN DE AANVAARDING VAN DE VERANTWOORDING MOET FORMEEL ZORGVULDIG GEMOTIVEERD WORDEN

Aldus kan de Raad van State nagaan of de beoordeling door de overheid berust op voldoende veruitwendigde en in feite en in rechte draagkrachtige motieven, of die motieven na een zorgvuldig onderzoek van het dossier tot stand zijn gekomen, en of de overheid de perken van haar beoordelingsruimte niet te buiten is gegaan.

De betrokken motieven welke door de aanbesteder worden ingeroepen dienen bovendien op grond van de artikelen 4 en 5 van de wet van 17 juni 2013 in de beslissing te worden veruitwendigd.

PRIJSNAZICHT IN DE FRAUDEGEVOELIGE SECTOREN

VOORZITTER VAN DE XIVE KAMER ARREST nr. 265.362 van 12 januari 2026 in de zaak A. 246.776/XIV-40.005

In het enig middel, dat opgesplitst wordt in drie onderdelen in functie van de betrokken percelen, doet de verzoekende partij in de eerste plaats gelden dat er wat het vierde, vijfde en zesde perceel van de opdracht betreft, geen sprake is van een zorgvuldig prijsonderzoek in overeenstemming met de in het middel aangehaalde bepalingen en dat alleszins zowel de vereiste formele motieven als deugdelijke materiële motieven ontbreken om tot de normale prijs van de offerte van de gekozen inschrijver te besluiten en de offerte van de gekozen inschrijver als economisch meest regelmatige offerte te beschouwen.

13. Artikel 84 van de wet van 17 juni 2016 luidt:

“De aanbestedende overheid voert een prijzen- of kostenonderzoek uit op de ingediende offertes, overeenkomstig de door de Koning te bepalen nadere regels. De Koning kan in uitzonderingen voorzien op het prijzen of kostenonderzoek voor de door Hem te bepalen opdrachten.

Op haar verzoek verstrekken de inschrijvers tijdens de plaatsingsprocedure alle nodige inlichtingen om dit onderzoek mogelijk te maken.”

Artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 luidt:

“De aanbestedende overheid onderwerpt de ingediende offertes aan een prijs- of kostenonderzoek. Daartoe kan de aanbestedende overheid, overeenkomstig artikel 84, tweede lid, van de wet, de inschrijvers verzoeken alle nodige inlichtingen te verstrekken.”

Door de partijen wordt niet betwist dat de voorliggende opdracht een opdracht voor diensten betreft in een fraudegevoelige sector, geplaatst bij openbare procedure en waarbij de economisch meest voordelige offerte geëvalueerd wordt op basis van de beste-prijskwaliteitsverhouding waarbij het prijs criterium ten minste vijftig procent uitmaakt van het totaal gewicht van de gunningscriteria.

Overeenkomstig artikel 36, § 4, van voormeld koninklijk besluit van 18 april 2017 dient een aanbestedende overheid in een dergelijk geval een prijzenbevraging, conform de paragrafen 2 en 3 van hetzelfde artikel, uit te voeren voor elke offerte waarvan het totale offertebedrag minstens vijftien procent onder het gemiddelde bedrag ligt van de door de inschrijvers ingediende offertes.

Overeenkomstig artikel 36, § 3, eerste lid, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 beoordeelt de aanbestedende overheid de ontvangen verantwoordingen en:

“1° stelt ofwel vast dat het bedrag van een of meer niet-verwaarloosbare posten een abnormaal karakter vertoont en weert de offerte omwille van de substantiële onregelmatigheid waarmee deze behept is;

2° ofwel, stelt vast dat het totale offertebedrag een abnormaal karakter vertoont en weert de offerte omwille van de substantiële onregelmatigheid waarmee deze behept is;

3° ofwel, motiveert in de gunningsbeslissing dat het totale offertebedrag geen abnormaal karakter vertoont.”

De aanbestedende overheid beschikt bij de toepassing van artikel 36, § 3, van het voornoemde koninklijk besluit in beginsel over een beoordelingsruimte om de gegeven prijsverantwoording al dan niet te aanvaarden.

De Raad van State mag zich, gesteld voor de toetsing van een dergelijke beoordeling, niet in de plaats stellen van het bestuur en zelf de beoordeling van de prijsverantwoording

overdoen. Het komt hem enkel toe om desgevraagd de beoordeling op haar rechtmatigheid te toetsen. Aldus kan hij nagaan of de beoordeling door de overheid berust op voldoende veruitwendigde en in feite en in rechte draagkrachtige motieven, of die motieven na een zorgvuldig onderzoek van het dossier tot stand zijn gekomen, en of de overheid de perken van haar beoordelingsruimte niet te buiten is gegaan.

De betrokken motieven dienen te worden veruitwendigd teneinde een controle mogelijk te maken. Indien de aanbestedende overheid een prijsverantwoording heeft gevraagd, dient zij hierover inhoudelijk standpunt in te nemen alvorens de beslissing te nemen om de gekozen inschrijver de opdracht te gunnen. Op grond van de formele motiveringsverplichting moeten in de gunningsbeslissing afdoende redenen worden opgegeven waarom een gekozen offerte na prijsonderzoek regelmatig wordt bevonden.

14. De partijen betwisten niet dat voormeld artikel 36, § 4, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 van toepassing is, noch dat de verwerende partij, in toepassing van de voormelde bepaling, de gekozen inschrijver om de nodige schriftelijke verantwoording over de samenstelling van de abnormaal geachte totaalprijs voor de percelen 4, 5 en 6 van de opdracht heeft verzocht aangezien de offerte van de gekozen inschrijver voor deze percelen meer dan 15 %, namelijk respectievelijk 22,12 %, 26,92 % en 22,50 %, onder het gemiddelde bedrag ligt.

De verzoekende partij betwist wel het gevolg dat door de verwerende partij werd gegeven aan de voormelde verplichte bevraging.

15. Uit het verslag van nazicht en de gunningsbeslissing blijkt dat de verwerende partij de door de gekozen inschrijver verstrekte prijsverantwoording heeft aanvaard en dit telkens op grond van de volgende motivering: “De verantwoording is (zeer) gedetailleerd (de kostprijs is een uurtarief gebaseerd op het ABSU-UGBN-loon) en wordt aanvaard.”

Deze uitgedrukte motivering verschaft op het eerste gezicht aan de verzoekende partij geen voldoende duidelijkheid over de motieven waarom de verwerende partij de verstrekte prijsverantwoording heeft aanvaard.

Het lijkt immers veeleer te gaan om een stijlformule waarbij de motivering om de prijsverantwoordingen te aanvaarden voor alle in het geding zijnde percelen identiek is. Ook de motivering om de prijsverantwoordingen te aanvaarden die door andere inschrijvers met betrekking tot andere percelen werden verstrekt, is telkens identiek. Zij beperkt zich tot het vermelden dat de verstrekte prijsverantwoording “(zeer) gedetailleerd” is en dat “de kostprijs [...] een uurtarief [is] gebaseerd op het ABSU-UGBN-loon om daaruit te concluderen dat de prijsverantwoording wordt aanvaard.

16. De motieven die de verwerende partij bijkomend in haar nota aanvoert, kunnen dit gebrek niet remediëren, op het gevaar af de formele motiveringsplicht volledig uit te hollen. Deze motieven zijn immers niet terug te vinden in enig stuk van het administratief dossier en de verwerende partij toont niet aan dat ze enige rol hebben gespeeld bij het nemen van de bestreden beslissing.

17. De verwerende partij doet in het kader van haar verweer nog gelden dat van haar niet kan worden verwacht dat zij “de motieven van de motieven” uiteenzet in de formele motivering, laat staan dat zij het zakengeheim zou mogen schenden door de zeer gedetailleerde en becijferde opdeling die de gekozen inschrijver in het kader van zijn prijsverantwoording heeft verstrekt openbaar te maken in de gunningsbeslissing.

Artikel 10 van de wet van 17 juni 2013 bepaalt dat, onverminderd artikel 13 van de wet van 17 juni 2016, bepaalde gegevens niet worden meegedeeld indien de openbaarmaking ervan de toepassing van een wet zou belemmeren, in strijd zou zijn met het openbaar belang,

nadelig zou zijn voor de rechtmatige commerciële belangen van publieke of private ondernemers of de eerlijke mededinging tussen hen zou kunnen schaden. Zelfs indien te dezen bepaalde gegevens gebruikt in de prijsverantwoording, om de in het voornoemde artikel 10 vermelde redenen, niet zouden mogen worden bekendgemaakt, lijkt dit nog steeds niet uit te sluiten dat toch een meer concrete inhoudelijke beoordeling wordt opgesteld en medegedeeld die, enerzijds, rekening houdt met het vertrouwelijk karakter van bepaalde gegevens maar, anderzijds, ook met de verplichting uitdrukkelijk en afdoende te motiveren.

18. Op het eerste gezicht lijken de voormelde motieven opgenomen in het verslag van nazicht en de bestreden beslissing ook niet van aard om de schijn van abnormaliteit die over de betrokken prijzen hangt op grond van voormeld wettelijk vermoeden, weg te nemen. Het enkele gegeven dat een prijsverantwoording “gedetailleerd” is en dat eruit blijkt dat het uurtarief gebaseerd is op het ABSU-UGBN-loon, lijkt hiertoe op het eerste gezicht niet te volstaan.

Op basis van de meegedeelde verantwoordingselementen blijkt op het eerste gezicht immers niet waarom de gekozen inschrijver zich dermate onderscheidt van de andere inschrijvers en over uitzonderlijke omstandigheden beschikt die tot gevolg hebben dat hij, in vergelijking met de andere inschrijvers een aanzienlijk gunstigere prijs kan voorstellen. Daarbij komt dat in het kader van een opdracht van het type dat hier aan de orde is, de prijsbepaling in belangrijke mate lijkt af te hangen van de personeelskosten en dus van de samenstelling van het personeel, die met name wordt beïnvloed door diverse sociale verplichtingen of door de mogelijkheden die de opdrachtnemers al dan niet hebben om te beschikken over categorieën werknemers waarvan de kosten lager kunnen zijn vanwege de specifieke regelingen waaronder zij vallen. De prijsbepaling lijkt zo complex dat de aanbestedende dienst de vereiste controle alleen kan uitvoeren als hij over concrete gegevens beschikt om de structuur van de voorgestelde prijs te begrijpen.

Te dezen heeft de gekozen inschrijver Excel-bestanden voorgelegd die de prijzen opsplitsen in detail. Hieruit blijkt op het eerste gezicht dat het gehanteerde uurtarief inderdaad terugkoppelt naar het minimumuurloon voor het schoonmaakpersoneel dat per functiecategorie is vastgesteld door het Paritair Comité voor de Schoonmaak (PC 121) en zoals weergegeven in de handleiding van de Algemene Belgische Schoonmaakunie (ABSU). Uit diezelfde Excel-bestanden blijkt echter ook dat verminderingen van sociale lasten worden opgegeven waarmee de gekozen inschrijver lijkt aan te geven te beschikken over gesubsidieerde contracten, evenwel zonder dat dit op enige wijze in de prijsverantwoording nader wordt toegelicht.

Terecht wijst de verzoekende partij er voorts op dat in de inventaris gevoegd bij het bestek aan de inschrijvers niet gevraagd werd een uurtarief op te geven als eenheidsprijs maar een prijs per ruimte per maand (en uitzonderlijk per beurt of per week). Het uurtarief lijkt bijgevolg slechts een onderdeel van een complex geheel om te komen tot de prijsbepaling. Noch de bestreden beslissing, noch de overige stukken van het administratief dossier doen er op het eerste gezicht evenwel van blijken dat de verwerende partij ook de overige prijscomponenten op hun waarde heeft getoetst.

19. Aldus blijkt op het eerste gezicht niet dat de beoordeling van de verwerende partij om de prijsverantwoording van de gekozen inschrijver te aanvaarden berust op voldoende veruitwendigde en in feite en in rechte draagkrachtige motieven, noch dat zij tot stand is gekomen na een zorgvuldig prijsonderzoek.

Bijgevolg staat op het eerste gezicht niet vast dat de percelen 4, 5 en 6 van de opdracht werden gegund aan de inschrijver die de economisch meest voordelige regelmatige offerte heeft ingediend.

Wat het algemeen prijsonderzoek ten aanzien van de offerte van de tweede gerangschikte inschrijver voor perceel 6 betreft

20. Specifiek wat het zesde perceel betreft, waarvoor de verzoekende partij als derde inschrijver werd gerangschikt, doet de verzoekende partij in het derde onderdeel van het enig middel bijkomend gelden dat ook het prijsonderzoek met betrekking tot de offerte van de tweede gerangschikte inschrijver niet zorgvuldig en conform de wettelijke verplichtingen is gevoerd, en alleszins zowel de vereiste formele motieven als deugdelijke materiële motieven ontbreken om tot de normale prijs van de offerte van de tweede gerangschikte inschrijver te besluiten.

Anders dan de verwerende partij het ziet, lijkt de verzoekende partij aldus niet te beweren dat de offerte van de tweede gerangschikte inschrijver in ieder geval diende te worden geweerd. Wel voert zij aan dat niet blijkt dat de verwerende partij een deugdelijk algemeen prijzenonderzoek heeft gevoerd.

21. Artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 juni 2017 verplicht een aanbestedende overheid om de ingediende offertes te onderwerpen aan een prijs- of kostenonderzoek. Indien uit dit onderzoek blijkt dat er prijzen of kosten worden aangeboden die abnormaal laag of hoog lijken, volgt uit artikel 36, § 1, van dit besluit dat de aanbestedende overheid een bevraging ervan uitvoert. Artikel 36, § 2, vijfde lid, voegt hieraan toe dat de aanbestedende overheid er echter niet toe gehouden is om verantwoordingen te vragen voor prijzen voor verwaarloosbare posten.

Indien een aanbestedende overheid in het kader van het algemeen prijs- en kostenonderzoek met toepassing van artikel 84 van de wet van 17 juni 2016 en artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 tot de vaststelling komt dat er geen abnormale prijzen zijn, vereist de formelemotiveringsplicht niet dat dit onderzoek *in extenso* wordt weergegeven in het gunningsverslag of in de bestreden beslissing. De motieven op grond waarvan de aanbestedende overheid alsdan van oordeel is dat de aangeboden prijzen niet abnormaal lijken, kunnen ook uit de stukken van het dossier blijken zodat deze motieven aan de toetsing door de Raad van State kunnen worden onderworpen.

22. In dat verband wordt op het eerste gezicht vastgesteld dat het verslag van nazicht, waarop het bestreden besluit steunt, weliswaar poneert dat alle offertes -waaronder dus ook die van de als tweede gerangschikte inschrijver voor perceel 6- zijn onderworpen aan een algemeen prijzenonderzoek maar dat de motieven op grond waarvan de verwerende partij alsdan van oordeel zou zijn geweest dat, op de gekozen inschrijver na, de aangeboden prijzen niet schijnbaar abnormaal zijn, niet blijken uit de stukken van het dossier.

Het administratief dossier doet er ook niet van blijken dat het algemeen prijzenonderzoek verder zou zijn gegaan dan het wettelijk vermoeden van abnormaliteit zoals vervat in artikel 36, § 4, van het koninklijk besluit van 14 april 2017.

23. Deze vaststellingen volstaan om te besluiten dat op het eerste gezicht niet blijkt dat de verwerende partij, wat de tweede gerangschikte inschrijver voor perceel 6 betreft, een zorgvuldig algemeen prijsonderzoek heeft gevoerd.

Besluit

24. Het enig middel is in de aangegeven mate ernstig gebleken. De vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid wordt dan ook ingewilligd.

BESLISSING

De Raad van State beveelt de schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de beslissing van het college van burgemeester en schepenen van de stad Ieper van 1 december 2025 om perceel 4 (cultuurcentrum Perron), perceel 5 (Site Neerstad) en perceel 6 (AGB Vauban – sportinfrastructuur) van de opdracht ‘Schoonmaak van de gebouwen van de verschillende stadsdiensten en lokale politie 2026-2031’ aan de NV K. te gunnen.

**PRIJNSAZICHT GEMOTIVEERDE AANVAARDING VAN DE PRIJSVERANTWOORDING
VOORZITTER VAN DE XIVe KAMER ARREST nr. 265.469 van 19 januari 2026 in de zaak A.
246.818/XIV-40.007**

Beoordeling

10. Uit de *prima facie*-lezing van het enig aangevoerde middel blijkt dat de verzoekende partij de formele motivering in de gunningsbeslissing betwist, voor zover deze betrekking heeft op de aanvaarding van de prijsverantwoording van de offerte van [de gekozen inschrijver]. Volgens de verzoekende partij is die motivering niet afdoende en kan zij niet verantwoorden dat de kennelijk abnormale prijzen van de gekozen inschrijver alsnog als niet-abnormaal worden aangemerkt. Ook de verwerende partij heeft het middel op deze wijze begrepen.

Het middel wordt hierna in deze stand van het geding vanuit dit oogpunt onderzocht.

11. Overeenkomstig artikel 36, § 4, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 ‘plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren’ (hierna: het koninklijk besluit van 18 april 2017) dient de aanbestedende overheid een prijzenbevraging uit te voeren voor elke offerte waarvan het totale offertebedrag minstens vijftien procent onder het gemiddelde bedrag ligt van de door de inschrijvers ingediende offertes. Het is op grond van die bepaling dat de verwerende partij de gekozen inschrijver te dezen bevroegd heeft over diens totaalprijs. Zij heeft hem daarbij ook bevroegd over de posten 37 en 38 vermits deze posten volgens de verwerende partij “een sterke bijdrage leveren aan het prijsverschil.”

Wanneer de aanbestedende overheid, zoals te dezen, een prijsverantwoording heeft gevraagd, dient zij hierover inhoudelijk standpunt in te nemen alvorens de gunningsbeslissing te nemen. De betrokken motieven dienen op grond van de artikelen 4 en 5 van de wet van 17 juni 2013 ‘betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies’ (hierna: de wet van 17 juni 2013), te worden veruitwendigd teneinde een controle mogelijk te maken.

De formelemotiveringsplicht, zoals zij geldt in het kader van het prijs- en kostenonderzoek bedoeld in voornoemd artikel 36, vereist dat in de gunningsbeslissing afdoende redenen worden opgegeven waaruit blijkt waarom een gekozen offerte, na het uitgevoerde prijsonderzoek, regelmatig wordt bevonden. Deze motivering moet van dien aard zijn dat de inschrijvers in staat worden gesteld om, op basis van de verstrekte motieven en met kennis van zaken, uit te maken of het aangewezen is om de beslissing met een annulatieberoep te bestrijden.

De formelemotiveringsplicht moet evenwel worden verzoend met de verplichting van de aanbestedende overheid om bepaalde gegevens vertrouwelijk te behandelen. In dit verband kan, althans op het eerste gezicht, worden aanvaard dat een aanbestedende overheid, onder verwijzing naar de ingediende prijsverantwoording(en), om redenen van vertrouwelijkheid kan volstaan met een beknopte motivering, waarbij zij slechts in algemene

termen duidt welke overwegingen haar hebben gebracht tot de erkenning van de relevantie en de afdoende aard van de verstrekte prijsverantwoording(en). Een dergelijke formele motivering mag evenwel niet zodanig summier of laconiek zijn dat zij het onmogelijk maakt om na te gaan om welke redenen een bepaalde offerte, na het gevoerde prijsonderzoek, regelmatig werd bevonden.

Bij het onderzoek naar het afdoende karakter van de formele motivering moet voorts worden rekening gehouden met het geheel van de formele motivering en niet met één of meerdere onderdelen van de motivering op zich. De motivering in haar geheel moet immers afdoende zijn.

12. Te dezen heeft de verwerende partij, blijkens het gunningsverslag:

1°) vastgesteld dat in de offerte van de gekozen inschrijver “de volgende schijnbare abnormaliteiten” werden vastgesteld:

“• De totaalprijs werd schijnbaar abnormaal laag bevonden in het kader van artikel 36 paragraaf 4 van het Koninklijk besluit van 18 april 2017.

• De prijzen voor de posten 37 en 38 werden schijnbaar abnormaal laag bevonden.”

2°) In toepassing van artikel 36 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 heeft de aanbestedende overheid deze inschrijver om een schriftelijke verantwoording van de samenstelling van de (schijnbaar) abnormale prijzen verzocht.

De prijsverantwoording verstrekt door de gekozen inschrijver is neergelegd als vertrouwelijk stuk van het administratief dossier die de Raad van State heeft ingezien. Hieruit blijkt dat de gekozen inschrijver een becijferd overzicht geeft van de prijzen voor de posten 37 en 38. Daarbij wordt de werkwijze gedetailleerd becijferd, die dus een verklaring kan bieden voor de opgegeven eenheidsprijzen. Tevens neemt de gekozen inschrijver in zijn prijsverantwoording cijfermatige gegevens op over de volumes grondstoffen die in 2024 werden afgenomen, de volatiliteit van de grondstoffen en energieprijzen en wordt uiteengezet wat hij aankan op grond van het machinepark waarover hij beschikt en zijn personeelsbezetting.

De prijsverantwoording opgegeven door de gekozen inschrijver wordt in het gunningsverslag aanvaard op grond van de volgende motivering:

“De aanbestedende overheid heeft de verantwoording van [de derde-gekozen inschrijver] beoordeeld en is om de volgende redenen van oordeel dat de offerteprijs toch geen abnormaal karakter heeft:

• De inschattingen die werden gemaakt voor de berekening en opstelling van posten 37 en 38 werden door de aanbestedende overheid als realistisch beschouwd voor de werkwijze waarop deze inschrijver te werk gaat. Alle nodige kosten werden hierin realistisch in rekening gebracht.

• De grote volumes aan grondstoffen die de inschrijver jaarlijks afneemt alsook het uitgebreide machinepark voor dit soort opdrachten, laten de inschrijver toe aan relatief lage kosten te kunnen werken. Dit heeft zowel impact op de prijzen voor posten 37 en 38 als op de totaalprijs.

• Bij de uitvoering van de vorige overeenkomst met een gelijkaardig voorwerp en gelijkaardige omvang werden gelijkaardige prijzen aangerekend. Er werden bij deze inschrijver gedurende de uitvoering van dit contract ook geen problemen ondervonden. Deze overweging heeft zowel betrekking op posten 37-38 als op de totaalprijs.”

Deze motivering steunt op drie elementen of aanwijzingen dat de prijzen die geboden zijn wel normaal zijn: (1°) de inschattingen voor de berekening van de posten 37 en 38 zijn realistisch voor de werkwijze waarop de gekozen inschrijver te werk gaat en alle nodige

kosten hierin werden realistisch in rekening gebracht (eerste aanwijzing); (2°) de jaarlijkse grote volumes aan grondstoffen die de gekozen inschrijver afneemt, alsook zijn uitgebreid machinepark voor dit soort opdrachten, laten de gekozen inschrijver toe aan relatief lage kosten te werken (tweede aanwijzing) en (3°) bij de uitvoering van de vorige overeenkomst met een gelijkaardig voorwerp en gelijkaardige omvang werden gelijkaardige prijzen aangerekend en gedurende de uitvoering van die overeenkomst zijn er geen problemen gerezen (derde aanwijzing).

Elk van deze aanwijzingen wordt door de verzoekende partij punctueel bekritiseerd, doch daarbij mag niet uit het oog worden verloren dat – zoals hiervoor nader uiteengezet – de verzoekende partij moet aantonen dat de gegeven motivering, inhoudende dat de opgegeven prijzen niet abnormaal zijn, in haar geheel genomen, niet afdoende is. Hierin faalt de verzoekende partij op het eerste gezicht, zoals hierna zal blijken.

13. Inzake de eerste aanwijzing in de gegeven formele motivering betoogt de verzoekende partij dat die is beperkt tot “algemene beweringen, zonder concrete toelichting, cijfermatige onderbouwing of verifieerbare elementen”, die niet toelaten “na te gaan op welke objectieve gronden werd geoordeeld dat de posten 37 en 38 realistisch zijn geprijsd.”

Deze kritiek overtuigt op het eerste gezicht niet.

Uit deze aanwijzing kan de verzoekende partij al vernemen dat de aanbestedende overheid oordeelt dat de gegeven inschattingen voor de berekening van de posten 37 en 38 als realistisch worden beschouwd voor de werkwijze waarop de gekozen inschrijver te werk gaat en dat alle nodige kosten hierin realistisch in rekening werden gebracht. Als de verzoekende partij in de bestreden beslissing zelf méér wenst te vernemen, zoals de cijfermatige onderbouwing of verifieerbare elementen waarop dat standpunt steunt, is zij op zoek naar de “motieven van de motieven”. Die waarborg biedt alvast de geschonden geachte formelemotiveringsplicht niet. Er bestaat voorts geen twijfel tussen de partijen over het vertrouwelijke karakter van de verantwoordingselementen die de gekozen inschrijver in zijn prijsverantwoording inzake de posten 37 en 38 heeft verstrekt. Zoals de verwerende partij overigens reeds heeft opgemerkt in haar e-mail van 18 december 2025 aan de raadsman van de verzoekende partij als antwoord op diens e-mail van 16 december 2025 waarin die om concrete en verifieerbare informatie verzocht, is dergelijke informatie vertrouwelijk waarvan de openbaarmaking de rechtmatige commerciële belangen van deze inschrijver kan schaden. Het kan dan ook niet worden verweten dat in de gunningsbeslissing niet nauwkeuriger wordt aangegeven wat de concrete cijfermatige elementen zijn die ter verantwoording zijn gegeven door de gekozen inschrijver en die de aanbestedende overheid ertoe brachten te oordelen dat de gedane inschattingen voor de berekening van de posten 37 en 38 als realistisch worden beschouwd voor de werkwijze waarop de gekozen inschrijver te werk gaat en dat alle nodige kosten hierin realistisch in rekening werden gebracht.

14. Inzake de tweede aanwijzing dat de opgegeven prijzen niet abnormaal zijn, betoogt de verzoekende partij dat de verwijzing naar de grote jaarlijkse afnamevolumes van grondstoffen en naar een uitgebreid machinepark niet wordt gestaafd door verifieerbare, cijfermatige gegevens. Bovendien ontbeert volgens haar die motivering elk onderscheidend karakter en is de verwijzing naar “relatief lage kosten” te vaag.

Deze kritiek wordt op het eerste gezicht evenmin bijgetreden.

Uit deze aanwijzing kan de verzoekende partij reeds vernemen dat de aanbestedende overheid van oordeel is dat de grote jaarlijkse volumes aan grondstoffen die de gekozen inschrijver afneemt, evenals diens uitgebreid machinepark voor opdrachten van deze aard, de gekozen inschrijver in staat stellen aan relatief lage kosten te werken. Indien de

verzoekende partij in de bestreden beslissing méér wenst te vernemen, zoals een cijfermatige onderbouwing of verifieerbare elementen waarop dit standpunt rust, is zij op zoek naar de zogenaamde “motieven van de motieven”. Die waarborg biedt alvast de geschonden geachte formelemotiveringsplicht niet. Voorts bestaat er geen twijfel over het vertrouwelijke karakter van zowel de prijzen waartegen de gekozen inschrijver zijn grondstoffen kan aankopen, als de volumes die hij afneemt en de kostenstructuur die hij daarbij hanteert. Het kan de aanbestedende overheid dan ook niet worden verweten dat in de gunningsbeslissing niet nauwkeuriger wordt uiteengezet welke concrete cijfermatige elementen door de gekozen inschrijver ter verantwoording zijn verstrekt en die de aanbestedende overheid ertoe hebben gebracht te oordelen dat de grote grondstoffenvolumes en het uitgebreide machinepark van de gekozen inschrijver hem toelaten aan relatief lage kosten te werken. Dit heeft bovendien betrekking op zowel de prijzen van de posten 37 en 38 als op de totale prijs. Voorts strekt de prijsverantwoording er op het eerste gezicht toe inzonderheid te waarborgen dat de opdracht op conforme wijze kan worden uitgevoerd, zonder de mededinging te verstoren of aanleiding te geven tot speculatie met overheidsgeld. De loutere omstandigheid dat de verzoekende partij aanvoert dat ook zij over een “bijzonder uitgebreid en gespecialiseerd machinepark voor dit type werken” beschikt, zodat het door de verwerende partij aangevoerde argument volgens haar geen onderscheidend karakter heeft, doet geen afbreuk aan het feit dat het gegeven dat de gekozen inschrijver over een “uitgebreid machinepark voor dit soort opdrachten” beschikt, in combinatie met de overige in de prijsverantwoording opgenomen elementen, de verwerende partij kon overtuigen dat het vermoeden van abnormaliteit werd weerlegd. Bovendien staat de conclusie dat de opgesomde elementen toelaten aan “relatief lage kosten” te werken niet op zichzelf, maar wordt zij afgeleid uit de gegevens die door de gekozen inschrijver werden verstrekt.

15. Inzake de derde aanwijzing betoogt de verzoekende partij dat de verwijzing naar de uitvoering van de vorige overeenkomst met een gelijkaardig voorwerp en gelijkaardige omvang, niet kan verklaren waarom de huidige offerte in aanzienlijke mate afwijkt van het offertegemiddelde. Tegen de achtergrond van fundamenteel gewijzigde marktomstandigheden de voorbije jaren, verklaart volgens de verzoekende partij deze motivering niet hoe deze algemeen gekende kostenstijgingen zouden zijn opgevangen of geneutraliseerd.

Deze kritiek wordt op het eerste gezicht evenmin bijgetreden.

Uit deze derde aanwijzing waaruit blijkt dat de geboden prijzen niet als abnormaal kunnen worden aangemerkt, kan de verzoekende partij reeds afleiden dat de verwerende partij heeft vastgesteld dat, bij de uitvoering van een eerdere opdracht met een gelijkaardig voorwerp en een vergelijkbare omvang, soortgelijke prijzen in rekening werden gebracht en dat tijdens de uitvoering van die overeenkomst bij de betrokken inschrijver geen problemen zijn gerezen. Indien de verzoekende partij in de bestreden beslissing nadere toelichting wenst te verkrijgen, zoals een uiteenzetting omtrent de wijze waarop de algemeen bekende kostenstijgingen en de fundamenteel gewijzigde marktomstandigheden zouden zijn gecompenseerd of geneutraliseerd, zoekt zij opnieuw naar de zogenaamde “motieven van de motieven”. Die waarborg biedt alvast de geschonden geachte formelemotiveringsplicht niet. Voorts stelt de verzoekende partij weliswaar terecht dat de enkele vaststelling dat in het verleden vergelijkbare prijzen werden gehanteerd, op zichzelf niet volstaat om het vermoeden van abnormaliteit te weerleggen. Aangezien echter alle aangevoerde aanwijzingen gezamenlijk in aanmerking moeten worden genomen om te beoordelen of de

gegeven formele motivering – inhoudende dat de geboden prijzen geen abnormaal karakter vertonen – afdoende is, maakt de verzoekende partij met haar kritiek geenszins aannemelijk dat dit op zich zou volstaan om te besluiten dat de motivering niet afdoende is. Evenmin toont zij aan dat deze aanwijzing *a fortiori* niet mag worden betrokken bij de beoordeling van het afdoende karakter van de motivering waaruit blijkt dat geen sprake is van abnormale prijzen. Dat de eerdere opdracht zonder problemen werd uitgevoerd, vormt overigens – vanuit het oogpunt van de aanbestedende overheid – een bijkomende en relevante aanwijzing die deel uitmaakt van de globale appreciatie. Deze omstandigheid draagt derhalve bij aan het geheel van elementen waarop de verwerende partij haar beoordeling van het ontbreken van een abnormaal prijsniveau heeft gesteund.

16. Uit wat voorafgaat volgt dat de verzoekende partij niet aan de hand van de kritiek op de onderscheiden aanwijzingen afzonderlijk, aantoonde dat de motivering van het aanvaarden van de prijzen, in haar geheel genomen niet afdoende zou zijn. Zij toont aldus niet aan waarom de gegeven formele motivering, haar niet in staat stelde de verantwoording ter zake met kennis van zaken te betwisten.

Het middel is in die mate niet ernstig.

**ZORGVULDIGHEIDSPlicht BIJ DE BEOORDELING VAN DE PRIJSVERANTWOORDING
VOORZITTER VAN DE XIVe KAMER ARREST nr. 265.558 van 23 januari 2026 in de zaak A.
246.930/XIV-40.021**

Beoordeling

9. De verzoekende partij formuleert in haar enig middel kritiek op de beoordeling door de verwerende partij in het verslag van nazicht waarbij de door de gekozen inschrijver verstrekte prijsverantwoording werd aanvaard. Deze beoordeling is hoger weergegeven onder punt 3.9 van het feitenrelaas. Er wordt naar verwezen.

10. De aanbestedende overheid beschikt bij de toepassing van artikel 36, § 3, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 over een beoordelingsruimte om de gegeven prijsverantwoordingen al dan niet te aanvaarden. De Raad van State mag, gesteld voor de toetsing van deze motieven van een aanbestedende overheid, zijn eigen beoordeling niet in de plaats stellen van die van het bestuur. Het komt aan de Raad van State enkel toe om desgevraagd na te gaan of de administratieve overheid is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of zij die correct heeft beoordeeld en of zij op grond daarvan binnen de perken van de redelijkheid tot haar besluit is kunnen komen. Hierbij moet zij op zorgvuldige wijze haar beslissing voorbereiden, hetgeen impliceert dat de beslissing dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

11. In het verslag van nazicht, waar de bestreden gunningsbeslissing op steunt, zet de verwerende partij uiteen waarom zij de eenheidsprijzen voor de posten waarover zij de gekozen inschrijver heeft bevraagd en de totaalprijs van deze inschrijver niet abnormaal heeft bevonden. Daarbij wordt onder meer verwezen naar een getrapte huurformule, efficiëntiewinsten die hun oorzaak vinden in de ervaring van de inschrijver en gerealiseerde schaalvoordelen, gebruik van kosteloos ter beschikking gestelde toepassingen van de Vlaamse overheid, en een aantal toegekende commerciële tegemoetkomingen.

Uit de vertrouwelijke stukken van het administratief dossier die de Raad van State heeft kunnen inzien blijkt op het eerste gezicht dat de motieven die het verslag van nazicht vermeldt, steun vinden in de door de gekozen inschrijver verstrekte prijsverantwoordingen.

12. De verzoekende partij betoogt dat de verwerende partij op basis van de voormelde motivering in het verslag van nazicht niet rechtmatig kon oordelen dat er geen sprake is van een abnormale prijs omdat de verwerende partij ten onrechte met enkele cruciale elementen geen rekening heeft gehouden.

13. In een eerste kritiek doet de verzoekende partij gelden dat de prijsverantwoordingen van de gekozen inschrijver niet konden worden aanvaard omdat “er in realiteit sprake is van een gratis dienstverlening gedurende een periode van 6 jaar”.

Anders dan de verzoekende partij betoogt, blijkt nergens uit de offerte van de gekozen inschrijver, noch uit de verstrekte prijsverantwoordingen, die als betrouwbaar werden neergelegd en de Raad van State heeft kunnen inzien, dat de gekozen inschrijver enkel een prijs zou hebben opgegeven voor de basisopdracht en niets zou aanrekenen voor de verlengingen gedurende 6 jaar.

Zo blijkt uit de offerte van de gekozen inschrijver dat daarin een gedetailleerd prijsoverzicht wordt geboden voor een periode van 10 jaar, met inbegrip van de in het bestek voorziene verlengingen. De offerte bevat aldus een tabel waarin de prijs per post en per jaar over een periode van 10 jaar is opgenomen. Uit die tabel blijkt tevens de kost waartegen de dienstverlening ook na de basisperiode zal gebeuren. De wijze waarop de prijs is aangeboden in de offerte wordt, op het eerste gezicht, bevestigd en verder toegelicht in de geboden prijsverantwoordingen.

De eerste kritiek van de verzoekende partij lijkt dan ook feitelijke grondslag te missen.

14. In een tweede kritiek betoogt de verzoekende partij dat de verwerende partij bij haar beoordeling ten onrechte is voorbij gegaan aan de raming, zowel wat de basisopdracht, als de verlengingen betreft.

Deze kritiek wordt niet bijgevalen.

Uit de stukken in verband met het prijs-of kostenonderzoek die als betrouwbaar werden neergelegd, maar die de Raad van State heeft kunnen inzien, blijkt immers dat de verwerende partij in het kader van het algemeen prijsonderzoek de offerte van beide inschrijvers niet alleen vergeleken heeft met het gemiddelde inschrijvingsbedrag maar ook met de raming.

Anders dan de verzoekende partij het ziet, blijkt uit het verslag van nazicht bovendien dat de verwerende partij de raming wel degelijk bij haar beoordeling van de prijsverantwoording heeft betrokken waar zij vaststelt “dat het hanteren van een dergelijke getrapte huurformule een objectief verklarende verantwoording uitmaakt voor een prijsverschil met de andere inschrijver en met de raming in de eerste jaren van de overheidsopdracht”. De verzoekende partij maakt op het eerste gezicht ook niet aannemelijk dat er krachtens enige bepaling of beginsel een verplichting bestaat om de raming in ieder geval bij de eindbeoordeling van een prijsverantwoording te betrekken.

In zoverre de verzoekende partij er in het kader van deze kritiek opnieuw vanuit gaat dat door de gekozen inschrijver enkel een prijs voor de basisopdracht werd geboden, wordt verwezen naar hetgeen hiervoor onder punt 13 werd opgemerkt bij de beoordeling van de eerste kritiek.

15. In de mate dat de verzoekende partij in een derde kritiek nog verwijst naar artikel 36, § 2, vierde lid, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 valt op te merken dat overeenkomstig deze bepaling de aanbestedende overheid in het kader van de in artikel 36, § 2, eerste lid, bedoelde prijzen-of kostenbevraging de inschrijver dient te verzoeken om de schriftelijke verantwoordingen over te maken inzake de eerbiediging van de verplichtingen bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de wet van 17 juni 2016, die van toepassing zijn in de

domeinen van het sociaal, arbeids- en milieurecht, met inbegrip van de verplichtingen die van toepassing zijn op het vlak van welzijn, lonen en sociale zekerheid.

Uit de verzoeken tot prijsverantwoording die de verwerende partij op 20 oktober 2025 en 7 november 2025 aan de gekozen inschrijver heeft gericht, blijkt op het eerste gezicht dat de verwerende partij hiernaar gehandeld heeft nu zij de gekozen inschrijver ook hierover uitdrukkelijk blijkt te hebben bevraagd. Uit de stukken van het administratief dossier blijkt op het eerste gezicht ook dat de gekozen inschrijver in zijn prijsverantwoording hiertoe een schriftelijke verantwoording heeft overgemaakt.

In zoverre de verzoekende partij tot slot betoogt dat de vrees dat deze verplichtingen niet zullen worden nageleefd des te meer geldt nu door de gekozen inschrijver gedurende een periode van 6 jaar gratis dienstverlening zou worden geboden, wordt verwezen naar de beoordeling van de eerste kritiek waaruit reeds is gebleken dat het middel op dit punt feitelijke grondslag lijkt te missen.

16. Het eerste en enig middel is niet ernstig.

**REGELMATIGHEIDSNAZICHT MINIMALE VOORWAARDEN VOOR DE GELDIGE OFFERTE
VOORZITTER VAN DE XIVE KAMER ARREST nr. 265.363 van 12 januari 2026 in de zaak A.
246.783/XIV- 40.006**

Beoordeling

Artikel 66, § 1, van de wet van 17 juni 2016 bepaalt:

“§ 1. Opdrachten worden gegund op basis van één of meerdere gunningscriteria, vastgesteld overeenkomstig artikel 81, mits de aanbestedende overheid erop heeft toegezien dat aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:

1° de offerte voldoet aan de eisen, voorwaarden en criteria vermeld in de aankondiging van een opdracht en de opdrachtdocumenten, met inachtneming, indien van toepassing, van de varianten of opties;

2° de offerte is afkomstig van een inschrijver waaraan de toegang tot de opdracht niet is ontzegd op grond van de artikelen 67 tot 70 en die voldoet aan de door de aanbestedende overheid vastgestelde selectiecriteria en, in voorkomend geval, de niet-discriminerende regels en criteria bedoeld in artikel 79, § 2, eerste lid.”

Voor het aantonen van de technische bekwaamheid bij de kwalitatieve selectiecriteria, vereist het bestek (onder punt '4.10.1) wat volgt:

“De Inschrijver moet aantonen dat hij beschikt over de vereiste technische bekwaamheid voor het uitvoeren van de Opdracht. Slechts de offertes van Inschrijvers die voldoen aan deze criteria inzake technische bekwaamheid komen voor verdere beoordeling in aanmerking.

De inschrijver dient aan te tonen dat hij voldoende bekwaam is om deze opdracht tot een goed einde te brengen. De geschiktheid van de kandidaat wordt beoordeeld aan de hand van minimaal 2 referenties met betrekking tot gelijkaardige opdrachten, namelijk de bouw van een ondergrondse parking of andere complexe bouwput in de nabijheid van naburige constructies. Het gaat om minimaal 2 referentieprojecten waarbij er een attest wordt afgeleverd voor het afsluiten van een verzekering 10- jarige aansprakelijkheid voor werken waarbij de stabiliteitswerken minimum 5.000.000 euro (excl. Btw) bedragen.

Voor elke referentieopdracht in de lijst worden volgende vermeldingen bijgevoegd: - de opdrachtgever (met gegevens contactpersoon + telefoonnummer);

- het begin en einde van de uitvoering;
- de beknopte omschrijving van de opdracht;
- de kostprijs.

Ter controle van de technische bekwaamheid voegt de Inschrijver bij zijn Offerte informatie over zijn referenties conform de template in Bijlage 4.

De aanbestedende overheid behoudt zich het recht voor om de opgegeven referenties te controleren en eventueel ontbrekende informatie (en/of aanvullende referenties) op te vragen bij de Inschrijver”.

De ‘Bijlage 4 - Template referenties’ is *supra* onder punt 3.3 weergegeven.

De verzoekende partij heeft bij de door haar opgegeven referenties op meerdere manieren aan de hand van stavingstukken getracht aan te tonen dat zij over deze vereiste technische bekwaamheid en ervaring beschikt. Deze ‘bewijsstukken’ werden echter niet aanvaard door de verwerende partij aangezien deze niet zouden voldoen aan de vereisten zoals omschreven in het bestek. Er zou namelijk niet bewezen zijn dat met betrekking tot die referenties “daadwerkelijk een verzekering voor de tienjarige aansprakelijkheid werd afgesloten” op basis van de diensten geleverd door de verzoekende partij bij deze referentieprojecten.

Dit leidde tot de volgende beoordeling van de technische bekwaamheid van de verzoekende partij in het verslag van nazicht (zie *supra*, punt 3.12) : “Niet OK

Het Bestek voorziet het volgende: ‘De geschiktheid van de kandidaat wordt beoordeeld aan de hand van minimaal 2 referenties met betrekking tot gelijkaardige opdrachten, namelijk de bouw van een ondergrondse parking of andere complexe bouwput in de nabijheid van naburige constructies. Het gaat om minimaal 2 referentieprojecten waarbij er een attest wordt afgeleverd voor het afsluiten van een verzekering 10-jarige aansprakelijkheid voor werken waarbij de stabiliteitswerken minimum 5.000.000 euro (excl. Btw) bedragen’

De inschrijver heeft op basis van de voorgelegde documentatie niet aangetoond dat de vereiste verzekeringsattesten werden afgeleverd. De voorgelegde attesten van goede uitvoering voldoen niet aan de vooropgestelde eisen inzake technische bekwaamheid en kunnen bijgevolg niet worden aanvaard.

Conclusie: de Inschrijver toont niet aan te voldoen aan de kwalitatieve selectiecriteria en toont de vereiste technische bekwaamheid niet aan”.

12. Uit het hiervoor aangehaalde artikel 66, § 1, eerste lid, 2°, van de wet van 17 juni 2016, volgt dat de opdracht enkel kan worden gegund nadat de aanbestedende overheid erop heeft toegezien dat de offerte afkomstig is van een inschrijver die voldoet aan de door haar vastgestelde selectiecriteria.

De aanbestedende overheid dient bij de beoordeling van de offertes de regels die zijzelf heeft vastgelegd in de opdrachtdocumenten, na te leven. Wanneer niet is voldaan aan de gestelde minimumeisen inzake selectie mag de aanbestedende overheid de betrokken inschrijver niet selecteren, op straffe van haar eigen bestek te schenden.

Overeenkomstig artikel 4, eerste lid, van de wet van 17 juni 2016 dienen de aanbesteders de ondernemers immers op gelijke en niet-discriminerende wijze te behandelen en dienen zij op een transparante en proportionele wijze te handelen. De in die bepaling vervatte beginselen die aan de gunning van overheidsopdrachten ten grondslag liggen, veronderstellen onder meer dat degenen die voor de toewijzing van de opdracht in aanmerking willen komen, van tevoren weten wat zij daarvoor moeten doen of laten en dus met alle door de aanbestedende overheid cruciaal geachte gegevens en vereisten rekening

moeten kunnen houden bij het opstellen van hun offerte en dat deze vervolgens op gelijke wijze en consistent worden (geïnterpreteerd en) toegepast.

13. De aanbestedende overheid beschikt in beginsel over een beoordelingsruimte bij de keuze van de kwalitatieve selectiecriteria. Het komt in de eerste plaats de aanbestedende overheid toe om de vereisten ter zake te bepalen en de uitleg die daaraan moet worden verleend aan de hand van de tekst van die documenten, bekeken in het licht van hun context.

Het komt voorts in de eerste plaats de aanbestedende overheid toe om te beoordelen of de inschrijvers aan de vereiste technische bekwaamheid voldoen aan de hand van de vereisten daaromtrent gesteld in de opdrachtdocumenten, en om daarbij de in dat verband voorgelegde documenten en inlichtingen te betrekken. Wel mag de Raad van State daarbij nagaan of die beoordeling steunt op in rechte en in feite aanvaardbare motieven die voortvloeien uit een zorgvuldig onderzoek. Het komt de Raad van State evenwel niet toe zijn beoordeling in de plaats te stellen van die van de bevoegde administratieve overheid.

14. Te dezen, stelt de verwerende partij in de nota dat, wat de kwalitatieve selectie betreft, het bestek niet anders kan worden geïnterpreteerd dan dat bij de referentieprojecten (minimaal twee) moet worden aangetoond dat “het gaat om projecten waarbij door de verzekeringsmaatschappij een verzekeringsattest *werd afgeleverd* voor de tienjarige aansprakelijkheid”. Deze voorwaarde, namelijk “dat er voor de referentieprojecten daadwerkelijk een attest van verzekering voor de tienjarige aansprakelijkheid werd afgeleverd” zou dan ook, in het kader van deze opdracht, “bijzonder relevant” zijn. Daarbij wordt specifiek verwezen naar de complexiteit van de voorliggende bouwwerken (zie *supra*, punt 3.2) en de rol die het (eind)verslag, opgesteld door het controlebureau speelt bij het al dan niet verkrijgen van deze verzekering (en onder welke voorwaarden). De verzekeraars vereisen immers voor het afsluiten van een dergelijke verzekering een eindverslag van een controlebureau.

Ook uit de documenten bijgebracht door de verzoekende partij (intentieverklaringen van verzekeraars) blijkt dat het eindverslag afgeleverd door het controlebureau cruciaal is opdat de tienjarige aansprakelijkheid kan worden gedekt.

Het volstaat volgens de verwerende partij te dezen niet dat een verslag werd opgesteld of zal worden opgesteld op basis waarvan een verzekering uiteindelijk kan worden verkregen, maar men moet voor de opgegeven referenties “effectief een dergelijke verzekering hebben verkregen”. Dit wordt, desgevraagd, door de verwerende partij op de terechtzitting uitdrukkelijk bevestigd: het bestek moet, wat de referenties betreft, zo worden gelezen dat de inschrijver moet aantonen dat het zijn taak als controlebureau tot voldoening heeft uitgevoerd zodat ook “effectief een verzekering tienjarige aansprakelijkheid werd afgesloten”.

Het is ook op basis van deze lezing – al kan daarbij toch worden bedacht dat geen van de inschrijvers dat op basis van de opdrachtdocumenten meteen zo had begrepen (zie *supra*, punt 3.6) – dat (de offerte van) de verzoekende partij niet werd geselecteerd. Immers, de verschillende verklaringen – zowel van de verzoekende partij zelf (verklaring op eer) als van de opdrachtgevers van referentieprojecten (tevredenheidsattesten dat de verzoekende partij de controleopdracht die haar werd toevertrouwd met het oog op het verkrijgen van een tienjarige verzekering ‘volgens de regels van de kunst’ en tot volledige genoegdoening heeft uitgevoerd) en van verzekeraars (intentieverklaringen dat de tienjarige burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de oprichters voor werken onderworpen aan een technische controle van de verzoekende partij, door een tienjarige verzekering kan worden

gedekt) – zouden niet volstaan omdat daarmee niet is aangetoond dat er voor de opgegeven (historische) referentieprojecten “daadwerkelijk een verzekering werd afgesloten”.

15. Wanneer, mede in het licht van de complexiteit van het project, dit de door de verwerende partij vooropgestelde lezing is (waarbij zij als aanbestedende overheid inderdaad over een discretionaire beoordelingsruimte beschikt), dient deze lezing logischerwijze consistent en op gelijke wijze te worden toegepast voor alle ontvangen offertes.

Uit het vertrouwelijk stuk 5 van het administratief dossier dat de Raad van State in zijn beoordeling mag betrekken, blijkt echter dat er voor één van de twee door de gekozen inschrijver opgegeven referenties nog geen verzekering is of werd afgesloten. Uit dat stuk blijkt immers dat de werken gefaseerd gebeuren en nog niet zijn beëindigd. Het eindverslag voor die controleopdracht kan dan ook, zo lijkt, nog niet zijn afgeleverd door de gekozen inschrijver. Bij deze referentie wordt trouwens een attest toegevoegd van de verzekeringsmakelaar waarin deze attesteert dat de activiteiten van de gekozen inschrijver als controleorganisme in het kader van dat project uiteindelijk “zijn bedoeld” – of, anders gesteld, “zijn bestemd” – voor het afsluiten van de verzekering voor de tienjarige aansprakelijkheid.

Dit betekent dan ook – op basis van de eigen lezing van het bestek zoals vooropgesteld door de verwerende partij –, dat de gekozen inschrijver niet voldoet aan het selectiecriterium wat de vereiste technische bekwaamheid betreft. Er kan immers door de gekozen inschrijver – en anders dan de verwerende partij in haar nota aangeeft –, geen ‘verzekeringsattest’ voor dat project zijn voorgelegd aangezien de verzekering voor dat project nog niet is afgesloten en overigens, zo lijkt, ook nog niet kon worden afgesloten nu uit die stukken blijkt dat de werken nog niet zijn beëindigd.

Derhalve is voor dat referentieproject in de lezing die de verwerende partij vooropstelt, niet aangetoond dat er “daadwerkelijk een verzekering voor de tienjarige aansprakelijkheid werd afgesloten”. Dat de werkzaamheden van een inschrijver voor de hem of haar opgegeven referentieprojecten bedoeld of bestemd zijn om uiteindelijk te leiden tot een tienjarige aansprakelijkheidsverzekering wordt door de verwerende partij – althans voor wat de referenties van de verzoekende partij betreft –, nochtans niet als voldoende beschouwd, wat niet consistent is noch spoort met een gelijke toepassing van de bestekvoorwaarden. In de vooropgestelde lezing van het bestek en de door deze inschrijvers bijgebrachte stavingstukken inzake technische bekwaamheid kan bezwaarlijk, zo lijkt, de ene inschrijver wel worden geselecteerd en de andere niet.

Door de eigen voorwaarden uit het bestek niet consistent toe te passen, schendt de verwerende partij op het eerste gezicht dan ook artikel 66, § 1, van de wet van 17 juni 2016, alsook het *patere legem* - beginsel en de verplichting tot gelijke behandeling van de verschillende ondernemers zoals vervat in artikel 4 van de eerdergenoemde wet.

16. Het eerste middel is ernstig.

VIII. Besluit

17. Het eerste middel is ernstig gebleken. De vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid wordt dan ook ingewilligd.

HET ESSENTIELE KARAKTER VAN TECHNISCHE BEPALINGEN EN DE GEVOLGEN ERVAN OP DE REGELMATIGHEID WORDEN IN DE TWEE NAVOLGENDE ARRESTEN AFGEWOGEN REGENOVER DE VRIJEHEID VAN DE AANBESTEDER IN DE OMSCHRIJVING ERVAN.

Hierbij willen we nog het volgende toevoegen betreffende de mogelijkheid om de essentiële bepalingen ook te gebruiken als een mogelijke beperking op de onderaanneming.

De mogelijkheid om onderaanneming te beperken is ook expliciet geregeld in hetzelfde artikel 78, lid 3 Wet Overheidsopdrachten dat bepaalt *“dat de aanbestedende overheid in geval van overheidsopdrachten voor werken, diensten en plaatsings- of installatiewerkzaamheden in het kader van een opdracht voor leveringen kan eisen dat bepaalde kritieke taken rechtstreeks door de inschrijver zelf worden verricht, of wanneer de offerte door een combinatie van ondernemers als bedoeld in artikel 8, § 2 is ingediend, door een deelnemer aan die combinatie”*.

De aanbestedende overheid kan al in de plaatsingsfase beperkingen opleggen aan de mogelijkheid om bepaalde onderdelen van de opdracht in onderaanneming te geven. Het moet daarbij evenwel gaan om welomschreven taken die worden gezien als kritiek voor de uitvoering van de opdracht. Concreet betekent dit dat de aanbestedende overheid in het bestek kan bepalen welke onderdelen van de opdracht (“kritieke taken”) niet in onderaanneming kunnen worden gegeven.

Deze bepaling maakt een specifieke beperking (“welbepaalde kritische taken voorbehouden aan de hoofdaannemer”) van de mogelijkheid om onderaannemers in te zetten toegelaten.

In het bestek zijn dergelijke beperkingen niet opgenomen, maar om de opdracht in onderaanneming toelaatbaar te maken en beroep te kunnen doen op de draagkracht moeten wel de bestekvoorwaarden nageleefd zijn.

Het bestek voorziet dat in dat geval de inschrijver de nodige documenten toevoegt aan zijn offerte, **waaruit de verbintenis van deze onderaannemers of van andere entiteiten blijkt** om de voor de opdracht noodzakelijke middelen ter beschikking te stellen van de inschrijver.

De onderaannemer waarop de inschrijver dan beroep doet mag zelf de totale opdracht ook **niet meer voor de totaliteit** in onderaanneming doorgeven. (Art.12/3 KB Uitvoering).

ESSENTIELE TECHNISCHE EISEN MET EEN SUBSTANTIEEL KARAKTER OF NIET VOORZITTER VAN DE XIVE KAMER ARREST nr. 265.579 van 26 januari 2026 in de zaak A. 246.939/XIV-40.022

Het komt in de eerste plaats aan de aanbestedende entiteit toe de technische specificaties in het bestek vast te stellen en hierbij te bepalen welke ervan al dan niet een minimaal of substantieel karakter hebben. Wel mag de Raad van State daarbij, desgevallend, nagaan of die vaststelling steunt op in rechte en in feite aanvaardbare motieven die voortvloeien uit een zorgvuldig onderzoek.

Het staat voorts in de eerste plaats aan de aanbestedende entiteit om te interpreteren of een afwijking in een offerte de niet-naleving betreft van een minimale eis of een vereiste die als substantieel wordt aangemerkt in de opdrachtdocumenten, waarbij het evenwel de Raad van State toekomt te onderzoeken of de aanbestedende overheid aan die begrippen zijn

juiste draagwijdte en betekenis heeft gegeven. De beoordeling of een bestekbepaling al dan niet een minimaal of substantieel karakter heeft, betreft immers de vraag naar de juridische interpretatie ervan en geen discretionaire beoordelingsbevoegdheid. De interpretatie van een bestekbepaling of ander opdrachtdocument door de aanbestedende entiteit heeft bijgevolg hoogstens de waarde van een voorlopig standpunt van het bestuur ten aanzien van de betekenis of de draagwijdte van de geïnterpreteerde bepaling, die de Raad van State als bestuursrechter niet bindt.

21. De vraag in hoeverre uit de opdrachtdocumenten minimale eisen of substantiële vereisten kunnen worden afgeleid, waarvan de niet-naleving aanleiding geeft tot het substantieel onregelmatig verklaren van de offerte, moet worden beantwoord aan de hand van de tekst van die documenten, bekeken in het licht van hun context.

De betrokken bestekbepaling is hiervoor aangehaald. Er wordt naar verwezen (zie *supra*, punt 16).

Uit de ruime context van de opdracht blijkt op het eerste gezicht dat de concrete wijze waarop de *slabtracks* worden uitgevoerd slechts één subaspect vormt van één onderdeel van een op het eerste gezicht bijzonder complexe overheidsopdracht, met name de eerste fase van de tunnelrenovatie van de metro in Antwerpen. De bepaling waarop de verzoekende partijen zich beroepen, betreft een detail van de uitvoering van de spooropbouw, die op haar beurt slechts een onderdeel vormt van het plaatsen van de nieuwe sporen – een onderdeel dat, op het eerste gezicht, slechts een fractie uitmaakt van het geheel van de uit te voeren renovatiewerken. Wat de specifieke context van de *slabtrack*-constructie betreft, kan de Raad van State op het eerste gezicht het in de nota uiteengezette standpunt bijtreden dat een *slabtrack*-constructie, als onderdeel van de spooropbouw, ertoe strekt de belasting van het tramverkeer te dragen.

Wat de opdrachtdocumenten zelf betreft, wordt de betrokken technische vereiste nergens in het bestek of in enig ander opdrachtdocument aangeduid als een minimale eis of als een substantiële vereiste, noch blijkt dat het gaat om een bepaling die op straffe van nietigheid moet worden nageleefd. Evenmin blijkt op het eerste gezicht dat deze technische bepaling inzake de uitvoering van de *slabtracks* voorschrijft dat de twee gewapende betonnen balken in geen geval met (gewoon) beton met elkaar in verbinding zouden mogen worden gebracht, noch dat deze balken noodzakelijk afzonderlijk van elkaar moeten worden uitgevoerd. Het bestek noch enig ander opdrachtdocument bevat bovendien een bepaling over de aan te houden minimale (holle) ruimte tussen de gewapende balken. Evenmin is er in het bestek of in enig ander opdrachtdocument een uitdrukkelijk verbod opgenomen op het opvullen van de holle ruimte tussen de twee *slabtracks* met enig materiaal, en met ongewapend beton in het bijzonder.

Evenmin kan uit de opdrachtdocumenten worden afgeleid dat de aanbestedende entiteit de bedoeling had om aan de betrokken technische bepaling een dergelijke verstrengde draagwijdte toe te kennen. Uit de vormgeving van de tekst – waaronder de gehanteerde terminologie (in het bijzonder het ontbreken van imperatieve of anderszins dwingende bewoordingen), de lay-out, de structuur en de opschriften van de bestekbepalingen – blijkt op het eerste gezicht geen enkele aanwijzing dat de aanbestedende entiteit een bijzonder gewicht wenste toe te kennen aan de uitvoering van de *slabtracks* met twee niet-verbonden gewapende betonnen balken.

Waar de verzoekende partijen betogen dat de bestekvereiste volgens welke “de breedte van de betonbalk te allen tijde 0,60 m bedraagt” in wezen impliceert dat met afzonderlijke balken moet worden gewerkt, kan op het eerste gezicht deze bepaling evenzeer worden

opgevat – zoals de verwerende partij lijkt te hebben gedaan – als een minimumconfiguratie. In die lezing bepaalt het bestek dat de twee gewapende betonnen balken waarop de sporen rusten, niet smaller dan 60 cm mogen zijn. De bestektekening met twee balken vormt in dat geval geen verbod op enige verbinding tussen beide balken, maar duidt louter op de minimumconfiguratie met betrekking tot de breedte van die balken. Het opvullen van de tussenliggende ruimte kan in die interpretatie worden beschouwd als een uitvoeringsdetail dat geen afbreuk doet aan de betrokken technische vereiste met betrekking tot de stevigheid en stabiliteit van het spoor. In deze lezing blijft de kernvereiste – namelijk dat beide sporen moeten rusten op en worden verankerd in een gewapende betonconstructie met een minimale breedte van 60 cm – op het eerste gezicht gerespecteerd.

22. Uit hetgeen voorafgaat, volgt dat er op het eerste gezicht grond bestaat om te besluiten dat de aanbestedende entiteit, met de door haar aangenomen interpretatie van de betrokken technische bepaling van het bestek, geen onjuiste draagwijdte of betekenis heeft toegekend aan die bestekbepaling.

Het feit dat in de offerte van de gekozen inschrijver wordt voorgesteld om de holle ruimte tussen de gewapende betonbalken mee te betonneren, lijkt derhalve op zichzelf geen aanleiding te moeten geven tot het substantieel onregelmatig verklaren van de offerte in de zin van het als geschonden aangehaalde artikel 74, § 1, vierde lid, 3°, van het koninklijk besluit van 18 juni 2017. Het middel is in zoverre niet ernstig.

IS DE OFFERTE DAN OOK SUBSTANTIEEL ONREGELMATIG ?

Wat de toepassing betreft van artikel 74, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 18 juni 2017

23. De verzoekende partijen voeren aan dat de finale offerte van de gekozen inschrijver substantieel onregelmatig is op grond van artikel 74, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 18 juni 2014 omdat door de wijze van inschrijven, de gekozen inschrijver zich een discriminerend voordeel verschafft, er sprake is van concurrentievervalsing en de vergelijking met andere offertes wordt verhinderd.

Een onregelmatigheid in een offerte is overeenkomstig artikel 74, § 1, derde lid, enkel substantieel wanneer de onregelmatigheid van aard is aan de betrokken inschrijver een onrechtmatig discriminerend voordeel te bieden, tot concurrentievervalsing te leiden, de beoordeling van diens offerte of de vergelijking ervan met de andere offertes te verhinderen, dan wel de verbintenis van de inschrijver om de opdracht onder de gestelde voorwaarden uit te voeren onbestaande, onvolledig of onzeker te maken.

24. De verzoekende partijen maken niet aannemelijk dat de gekozen wijze van uitvoering van de *slabtracks* een van deze gevolgen met zich meebrengt.

Wat de kritiek betreft dat de door de gekozen inschrijver voorgestelde werkwijze het bekistingswerk aanzienlijk reduceert – wat op zijn beurt een positief effect zou hebben op de doorlooptijd of de kostprijs – moet worden vastgesteld dat het inschrijvers op het eerste gezicht vrijstaat de opdrachtdocumenten grondig te bestuderen en, binnen de grenzen van het bestek en van de minimale eisen en de vereisten die in de opdrachtdocumenten als substantieel worden aangemerkt, de uitvoering van de opdracht te optimaliseren. Indien inschrijvers in de opdrachtdocumenten ruimte vinden voor een efficiëntere uitvoeringswijze – zoals *in casu* het opvullen van de ruimte tussen de twee gewapende betonbalken met gewoon beton – staat het hen vrij van die ruimte gebruik te maken. Dergelijke optimalisaties maken veeleer deel uit van het normale spel van de mededinging: zij weerspiegelen de

expertise en efficiëntie van de betrokken inschrijver, en kunnen zich vertalen in een gunstigere prijs en een kortere uitvoeringstermijn. Zolang de aangeboden oplossing – die zich in dit geval eerder als een uitvoeringsdetail aandient, nu de ratio van de vereiste dat de gewapende betonstructuur onder elk deel van het spoor minstens 0,60 m breed moet zijn op het eerste gezicht wordt nageleefd – binnen de voormelde grenzen blijft en geen niet-toegelaten variant vormt, verleent het realiseren van dit concurrentievoordeel op zichzelf geen discriminerend voordeel, noch is er sprake van concurrentievervalsing. Evenmin tast een dergelijke optimalisatie, op het eerste gezicht, de vergelijkbaarheid van de offertes aan. Integendeel, de offertes blijven wel degelijk vergelijkbaar, aangezien zij worden beoordeeld aan de hand van dezelfde gunningscriteria en binnen hetzelfde normatieve kader van de opdrachtdocumenten, terwijl de verschillen tussen de aangeboden oplossingen net datgene vormen wat de mededinging tussen inschrijvers daadwerkelijke betekenis geeft. Evenmin maken de verzoekende partijen aannemelijk dat de gekozen werkwijze de vergelijking van de offertes wat betreft de prijszetting van post 72 onmogelijk zou maken. Post 72 draagt als titel “Betonnen balken voor slabtrack”. Hieruit blijkt dat van de inschrijvers wordt verlangd dat zij een eenheidsprijs per m³ opgeven voor de betonnen balken in kwestie, waarbij de vermoedelijke hoeveelheid voor deze post op 1.991 m³ is geraamd. Voorts blijkt uit de bijkomende toelichting bij deze post dat alle andere materialen die de (gekozen) inschrijver zal gebruiken voor het plaatsen van deze balken – zoals bekisting en wapening – in de eenheidsprijs zijn begrepen. Dit volgt overigens ook expliciet uit artikel 1.06.3 van het bestek. Hieruit volgt dat post 72 van de beschrijvende opmeting niet enkel de noodzakelijke hoeveelheid beton voor de opbouw van de gewapende betonnen *slabtracks* omvat, maar eveneens alle bijkomende elementen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering ervan. De eenheidsprijs voor deze post dekt dus alle kosten die vereist zijn voor de realisatie van de *slabtrack*-constructie. Hoewel de prijsonderdelen binnen deze post kunnen variëren naargelang de voorgestelde uitvoeringswijze en er aldus verschillen tussen inschrijvers kunnen optreden, tonen de verzoekende partijen niet aan dat de gekozen uitvoeringswijze tot gevolg heeft dat de eenheidsprijzen, zoals opgebouwd overeenkomstig post 72, of de offertes als geheel niet langer vergelijkbaar zouden zijn.

25. Het middel is in zoverre niet ernstig.

NIET ESSENTIELE BEPALINGEN VAN TECHNISCH DOSSIER

VOORZITTER VAN DE XIVE KAMER ARREST nr. 265.592 van 27 januari 2026 in de zaak A. 246.926/XIV-40.019

Uit het gegeven dat, overeenkomstig artikel 76, § 1, vierde lid, 3°, van het koninklijk besluit van 18 april 2017, de niet-naleving van minimale eisen en van de vereisten die in de opdrachtdocumenten uitdrukkelijk als substantieel worden aangemerkt, leidt tot de substantiële onregelmatigheid van de offerte, volgt op het eerste gezicht dat die opdrachtdocumenten ook andere, niet-minimale en niet-substantieel verklaarde eisen en vereisten kunnen bevatten.

Indien dit anders zou zijn, zou de toevoeging van de termen “minimale” en “die als substantieel worden aangemerkt” immers overbodig en bijgevolg zonder betekenis zijn. Hieruit vloeit voort dat, anders dan de verzoekende partij lijkt te betogen, een offerte niet “in beginsel” substantieel onregelmatig is louter omdat zij afwijkt van een technische

bepaling van het bestek. Voor zover de verzoekende partij dus vertrekt van een andere rechtsopvatting, kan haar standpunt in rechte geen stand houden.

Het komt in de eerste plaats aan de aanbestedende overheid toe de technische specificaties in het bestek vast te stellen en hierbij te bepalen welke ervan al dan niet een minimaal of substantieel karakter hebben. Wel mag de Raad van State daarbij, desgevallend, nagaan of die vaststelling steunt op in rechte en in feite aanvaardbare motieven die voortvloeien uit een zorgvuldig onderzoek.

Het staat voorts in de eerste plaats aan de aanbestedende overheid om te interpreteren of een afwijking in een offerte de niet-naleving betreft van een minimale eis of een vereiste die als substantieel wordt aangemerkt in de opdrachtdocumenten, waarbij het evenwel de Raad van State toekomt te onderzoeken of de aanbestedende overheid aan die begrippen zijn juiste draagwijdte en betekenis heeft gegeven. De beoordeling of een bestekbepaling al dan niet een minimaal of substantieel karakter heeft, betreft immers de vraag naar de juridische interpretatie ervan en geen discretionaire beoordelingsbevoegdheid. De interpretatie van een bestekbepaling of ander opdrachtdocument door de aanbestedende overheid heeft bijgevolg hoogstens de waarde van een voorlopig standpunt van het bestuur ten aanzien van de betekenis of de draagwijdte van de geïnterpreteerde bepaling, die de Raad van State als bestuursrechter niet bindt.

14. De vraag in hoeverre uit de opdrachtdocumenten minimale eisen of substantiële vereisten kunnen worden afgeleid, waarvan de niet-naleving aanleiding geeft tot het substantieel onregelmatig verklaren van de offerte, moet worden beantwoord aan de hand van de tekst van die documenten, bekeken in het licht van hun context.

Het bestek bepaalt:

“I.12 Minimumeisen en regelmatigheid van de offerte

Er kan maar worden gegund aan een offerte die regelmatig is.

In het bijzonder geldt dat de offerte moet voldoen aan de minimumeisen vermeld in het bestek en de vereisten die als substantieel zijn aangemerkt.”

Deel III van het bestek bevat de “technische bepalingen”. Het maakt een onderscheid tussen “III.1. functionele behoefte” en “III.2 technische specificaties”, hierbij het volgende stellend:

“III. Technische bepalingen

III.1 Functionele behoefte

Deze opdracht betreft de aankoop van een 3-assige CNC-nesting machine met digitaal gestuurde vector-as voor [...]. De CNC-nesting zal gebruikt worden door de leerlingen voor de opleidingen Binnenschrijnwerk en interieur.

Functionele behoefte

De doelstellingen die moeten bereikt worden zijn innovatief, creatief schrijnwerk maken voor binnenshuis en interieur. De leerdoelen leggen op dat de leerlingen volgende vaardigheden moeten kunnen aanleren op de CNC-nesting machine:

[...]

De offerte moet voldoen aan de functionele behoefte. De hierboven opgesomde toepassingsmogelijkheden zijn minimumeisen cfr art 76 KB 18 april 2017.

III.2 Technische specificaties

De technische kenmerken van de machine hardware en software zijn opgelijst in bijlage. [...]. Er wordt verwacht dat de machine, hardware en software maximaal beantwoorden aan de opgesomde kenmerken en de opgegeven waarden. Indien in de technische kenmerken of de gereedschapslijst in de inventaris een merk zou vermeld zijn, moet dit worden

geïnterpreteerd als merk X of gelijkwaardig. De inschrijver mag een zelfde gelijkwaardig product aanbieden van een ander merk.”

Uit de voormelde bestekbepalingen blijkt op het eerste gezicht dat het bestek onder de “technische bepalingen” een onderscheid maakt tussen enerzijds minimale eisen in de zin van het geschonden geachte artikel 76, § 1, vierde lid, 3° van het koninklijk besluit van 18 april 2017 (het voldoen aan de functionele behoefte) en anderzijds technische specificaties betreffende de machine waaraan “maximaal” moet worden beantwoord (de technische specificaties). Dit onderscheid wordt voorts bevestigd in de omschrijving van het tweede gunningscriterium “kwaliteit van de machine”:

“2. Kwaliteit van de machine.

De aangeboden machine moet voldoen aan de functionele behoefte/eisen van [XXX]. De leerlingen moeten kunnen aanleren wat de leerdoelen voorschrijven. De offerte beantwoordt maxima[a]l aan de technische kenmerken.

[...]

De kwaliteit van de machine en het besturingssysteem zal worden beoordeeld op basis van volgende subgunningscriteria:

2.1 Technische kenmerken, functionaliteiten performantie van de machine en het besturingssysteem 20/35 punten

In welke mate de offerte beantwoordt aan de verwachtingen zal beoordeeld worden op basis van de informatie verstrekt in de offerte (bijlage D ingevuld door inschrijver en technische fiches en eventuele andere documentatie waarnaar de offerte verwijst) alsook uit de verduidelijking (dit is geen aanvulling of wijziging van de offerte) die schriftelijk via mail kan gevraagd en gegeven worden of tijdens de demo [...]”.

De relevante bestekbepaling werd hierboven reeds weergegeven, en er wordt naar verwezen (zie *supra*, punt 11). Beide betrokken technische kenmerken maken deel uit van de in punt III.2 vermelde technische specificaties waaraan van de inschrijver wordt verwacht dat de aangeboden machine er maximaal aan tegemoetkomt.

Op geen enkele plaats worden deze kenmerken in het bestek of in een ander opdrachtdocument aangeduid als een minimale eis of als een substantiële vereiste, noch blijkt dat het om bepalingen gaat die op straffe van nietigheid moeten worden nageleefd. Evenmin kan uit de opdrachtdocumenten worden afgeleid dat de aanbestedende overheid de bedoeling had om aan de betrokken technische specificaties een dergelijke dwingende draagwijdte toe te kennen.

Het betoog van de verzoekende partij dat de betrokken bestekvereisten duidelijk en zeer concreet zijn, volstaat op zichzelf niet om te besluiten dat het daarbij om minimale eisen gaat. De omstandigheid dat in het bestek wordt vermeld dat de offertes “maximaal moeten voldoen aan de technische bestekbepalingen” moet – zoals de verwerende partij terecht lijkt aan te nemen – niet zonder meer worden geïnterpreteerd als een verplichting voor inschrijvers om aan elk van die technische vereisten strikt te voldoen. Deze formulering dient veeleer te worden begrepen als een beoordelingsparameter die wordt betrokken bij de toepassing van de gunningscriteria “kwaliteit van de machine” en “kwaliteit van de service”. In dat licht functioneert zij als een evaluatief element, en niet als een dwingende minimumeis waarvan afwijking tot onregelmatigheid (en dus nietigheid) van de offerte zou moeten leiden.

Uit de vormgeving van de betrokken bestektekst – waaronder het in het bestek gemaakte onderscheid tussen verschillende types vereisten – evenals uit de gebruikte terminologie (met name het ontbreken van imperatieve of anderszins dwingende bewoordingen), de

structuur van de bepalingen en hun opschriften, blijkt op het eerste gezicht geen enkele aanwijzing dat de aanbestedende overheid aan de betrokken technische vereisten een bijzonder (verstrengd) gewicht wenste toe te kennen.

15. Uit hetgeen voorafgaat, volgt dat er op het eerste gezicht grond bestaat om te besluiten dat de aanbestedende overheid, door de betrokken technische bepalingen van het bestek op de door haar aangenomen wijze te interpreteren, geen onjuiste draagwijdte of betekenis aan die bepalingen heeft toegekend.

Het feit dat de gekozen inschrijver in zijn offerte andere pompen voorstelt en een lichtgordijn aanbiedt, vormt op zichzelf dan ook geen afdoende reden om de offerte als substantieel onregelmatig aan te merken in de zin van artikel 76, § 1, vierde lid, 3°, van het koninklijk besluit van 18 april 2017.

Voor zover de verzoekende partij van een andere rechtsopvatting uitgaat, kan zij daarin dan ook niet worden gevolgd.

16. De vraag of er te dezen sprake is van een “vrije variant” behoeft in de huidige stand van het geding geen onderzoek, aangezien hiervoor is gebleken dat de verzoekende partij niet doet blijken dat de vastgestelde afwijkingen moeten doen besluiten tot de onregelmatigheid van de offerte.

17. Het middel is in zoverre niet ernstig.

Tweede grief: betreffende de overige geschonden geachte beginselen en bepalingen

18. Wat de gestelde schending van artikel 83 van de wet van 17 juni 2016 betreft, beperkt de verzoekende partij zich er in wezen toe te stellen dat de aanbestedende overheid heeft nagelaten te onderzoeken of de afwijkingen van de betrokken technische bestekbepalingen als substantiële dan wel niet-substantiële onregelmatigheden moesten worden aangemerkt. Uit het verslag van nazicht van de offertes blijkt evenwel dat uitdrukkelijk wordt geconcludeerd tot de substantiële regelmatigheid van de offerte van de gekozen inschrijver. Daaruit moet op het eerste gezicht worden afgeleid dat de aanbestedende overheid de betrokken afwijkingen hoogstens als niet-substantiële onregelmatigheden heeft beschouwd, die dus niet tot het weren van de offerte uit de procedure konden leiden. Daarnaast wordt bij de beoordeling van het tweede gunningscriterium expliciet vastgesteld dat de offerte voldoet aan de minimumvereisten. Deze elementen samen volstaan om voorlopig te besluiten dat het betoog van de verzoekende partij – dat geen onderzoek zou zijn verricht – niet kan worden bijgetreden.

19. De aangevoerde schending van artikel 76, § 5, van het koninklijk besluit van 17 april 2017 steunt op het voorafgaandelijk verworpen standpunt dat de offerte van de gekozen inschrijver substantieel onregelmatig zou zijn. Nu dat uitgangspunt feitelijke grondslag mist, ontbeert ook deze grief ernst.

20. Voor zover de verzoekende partij meent dat het gelijkheidsbeginsel tussen inschrijvers is geschonden omdat zij niet de mogelijkheid heeft gekregen om eveneens een machine van het type van de gekozen inschrijver aan te bieden, merkt de Raad van State op dat het in de eerste plaats aan elke inschrijver staat om de opdrachtdocumenten grondig te analyseren en, binnen de grenzen van het bestek en de daarin opgenomen (minimale) eisen, zijn offerte optimaal uit te werken. Dit impliceert *prima facie* onder meer dat de inschrijver zelf het karakter en de draagwijdte van de technische vereisten onderzoekt en deze bevindingen vertaalt in zijn offerte.

De gelijke behandeling van inschrijvers veronderstelt evenwel niet dat een inschrijver kennis moet nemen – noch recht heeft op kennisname – van de optimalisaties die door andere

inschrijvers worden doorgevoerd. Dergelijke optimalisaties behoren tot het normale spel van de mededinging en vormen een wezenlijk element van het overheidsopdrachtenrecht. Zij weerspiegelen de expertise, technische inzichten en efficiëntie van de betrokken inschrijvers, en kunnen resulteren in gunstiger oplossingen zonder dat de aanbestedende overheid gehouden is deze te communiceren aan andere inschrijvers of hen de mogelijkheid te bieden om een identieke oplossing in te dienen.

Aldus maakt de verzoekende partij op het eerste gezicht niet aannemelijk dat op dit punt sprake is van een ongelijke behandeling van de inschrijvers.

21. De verzoekende partij beroept zich tevens op een schending van het beginsel *patere legem quam ipse fecisti*. Dit beginsel verplicht de aanbestedende overheid de algemene regels die zij zelf heeft vastgesteld, te eerbiedigen bij de concrete toepassing ervan. Daaruit vloeit voort dat de aanbestedende overheid bij de beoordeling van de regelmatigheid van de offertes gebonden is door de regels die daaromtrent in het bestek zijn neergelegd.

Deze beoordeling moet evenwel steeds plaatsvinden in het licht van en met inachtneming van de hogere normen, waaronder in dit geval artikel 76 van het koninklijk besluit van 17 april 2017.

In de voorliggende zaak lijkt de verzoekende partij de beweerde schending van het beginsel *patere legem quam ipse fecisti* te situeren in het feit dat de gekozen inschrijver een machine aanbiedt die afwijkt van de bestekvereiste waarin wordt bepaald dat de offerte “maximaal” moet overeenstemmen met de technische specificaties. De verzoekende partij gaat daarmee echter voorbij aan de hierboven reeds gemaakte vaststelling (zie *supra*, punt 13) dat uit artikel 76, § 1, vierde lid, 3°, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 niet volgt dat elke afwijking van de in de opdrachtdocumenten opgenomen vereisten automatisch leidt tot een substantiële onregelmatigheid. De opdrachtdocumenten kunnen immers ook vereisten bevatten die niet als minimale of substantiële eisen zijn aangemerkt en waarvan derhalve mag worden afgeweken.

Daaruit volgt dat een loutere afwijking van een niet-minimale vereiste, zoals in dit geval, op zichzelf geen schending inhoudt van de door de aanbestedende overheid zelf opgelegde regels, in samenhang gelezen met artikel 76, § 1, vierde lid, 3°, van het koninklijk besluit van 17 april 2017, dat een dergelijke afwijking niet sanctioneert.

22. De verzoekende partij voert tot slot een schending aan van het zorgvuldigheidsbeginsel, daarin bestaande dat de gekozen inschrijver een andere machine heeft aangeboden en hiervoor zelfs hogere punten heeft verkregen, zonder dat de verzoekende partij hierover op enig moment werd geïnterpelleerd.

Voor zover zij hiermee wil betogen dat het zorgvuldigheidsbeginsel meebrengt dat de aanbestedende overheid gehouden was de door de gekozen inschrijver doorgevoerde optimalisatie van diens offerte – met name het aanbieden van een machine die kwalitatief beter wordt beoordeeld – aan haar ter kennis te brengen opdat zij haar eigen offerte op dat punt eveneens zou kunnen optimaliseren, gaat de verzoekende partij voorbij aan de hierboven reeds gemaakte vaststelling dat het in de eerste plaats aan elke inschrijver staat om de opdrachtdocumenten grondig te analyseren en, binnen de grenzen van het bestek en de daarin opgenomen minimale eisen, haar offerte te optimaliseren. Dergelijke optimalisaties maken integraal deel uit van het normale spel van de mededinging en zijn inherent aan het overheidsopdrachtenrecht.

Daaruit volgt dat het zorgvuldigheidsbeginsel niet kan worden geïnterpreteerd als een verplichting voor de aanbestedende overheid om inschrijvers in te lichten over de door

andere inschrijvers aangebrachte afwijkingen, noch hen de mogelijkheid te bieden daarop in te spelen door hun eigen offerte aan te passen.
Ook deze grief ontbeert derhalve op het eerste gezicht ernst. 23. Het middel is in die mate niet ernstig.

INFO

news.belgium

FOD Kanselarij van de Eerste Minister

WIJZIGING VAN DE ARBEIDSONGEVALLENWET

De ministerraad (6/2) keurt op voorstel van minister van Sociale Zaken Frank Vandenbroucke een voorontwerp van wet en een ontwerp van koninklijk besluit goed die een aanpassing van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 doorvoeren betreffende de terugbetaling van prothesen, orthopedische toestellen en aanpassingen.

Het voorontwerp van wet heeft als doel een delegatie aan de Koning te geven die, op voorstel van het Beheerscomité voor arbeidsongevallen van Fedris, zal toelaten om:

- desgevallend te preciseren welke prothesen, orthopedische toestellen en aanpassingen in aanmerking komen voor terugbetaling
- een maximale kostprijs vast te stellen voor bepaalde prothese- en orthopedische toestellen en bepaalde aanpassingen
- de mogelijkheid te voorzien van een “versnelde” procedure voor de tenlasteneming van onderhouds- of herstellingskosten van een prothese of een aanpassing, volgens precieze modaliteiten, tot een maximumbedrag waaronder sociaal verzekerden vrijgesteld zouden zijn van het voorafgaandelijk akkoord van de verzekeringsmaatschappij, naast de “klassieke” procedure

voorgelegd aan de Raad van State.

SOCIALE ZEKERHEID: WIJZIGING VAN DIVERSE BEPALINGEN INZAKE DE “KLEINE STATUTEN”

De ministerraad (6/2) keurt op voorstel van minister van Sociale Zaken Frank Vandenbroucke een ontwerp van koninklijk besluit goed tot wijziging van diverse bepalingen inzake sociale zekerheid betreffende de “kleine statuten”.

Het ontwerp van koninklijk besluit heeft onder meer tot doel:

- de definitie van “personeelsleden aangeworven met een beroepsopleidingscontract” aan te passen om uitdrukkelijk opleidingen uit te sluiten waarvoor de Koning een andere werkgever heeft aangewezen
- twee stages die de Duitstalige Gemeenschap organiseert te actualiseren, na de wijziging ervan
- de regelgeving te actualiseren naar aanleiding van de inwerkingtreding van het besluit van de Waalse regering van 6 juni 2024 betreffende de beroepsopleiding van werkzoekenden en werknemers

- een klein statuut te creëren voor de integratiestage via professionele observatie van de OCMW's en het OCMW aan te wijzen als werkgever in het kader van deze stage
- de Waalse Overheidsdienst aan te duiden als werkgever in het kader van stages die worden georganiseerd door beroepsopleidingscentra voor personen met een handicap

Het ontwerp wordt onderworpen aan syndicale onderhandelingen binnen het Comité A en wordt vervolgens ter advies voorgelegd aan de Raad van State.

VERPLICHTING INZAKE ELEKTRONISCHE REGISTRATIE BIJ HET VERLATEN VAN EEN BOUWPLAATS

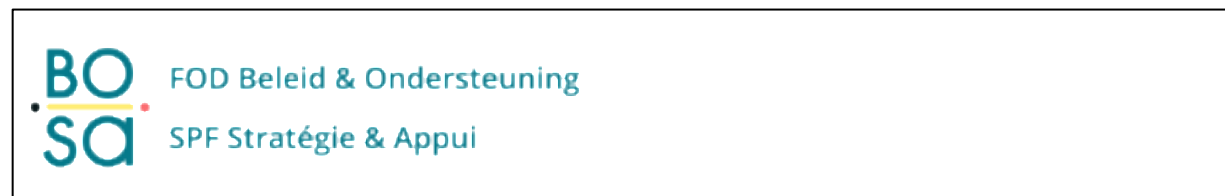
De ministerraad (13/2) keurt een ontwerp van koninklijk besluit goed dat de elektronische registratie van werknemers bij het verlaten van een tijdelijke of mobiele bouwplaats verplicht.

Naar analogie met de aanwezigheidsregistratie voor onderhouds- en reinigingsactiviteiten en voor verhuisactiviteiten voert het voorontwerp van programmawet een verplichte OUT-registratie voor bouwwerkzaamheden in onroerende staat in.

Naast de reeds bestaande registratie bij aankomst op de bouwplaats wordt nu ook een registratie bij vertrek verplicht. De registratie moet onmiddellijk en ter plaatse gebeuren. Op die manier kan op elk ogenblik de reële aanwezigheid van de betrokken personen geverifieerd worden.

Het ontwerp van koninklijk besluit wordt ter advies voorgelegd aan de Gegevensbeschermingsautoriteit, de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk, en de Raad van State.

Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 februari 2014 tot uitvoering van de artikelen 31ter, § 1, tweede lid en § 3, eerste lid, 31quinquies, vierde lid, 31sexies, § 2, derde en vierde lid en 31septies, derde lid van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en van artikel 13 van de wet van 27 december 2012 tot invoering van de elektronische registratie van aanwezigheden op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

AANGEPASTE INDEX BASIS 2025

Sinds januari 2026 steunt de consumptieprijsindex op een geactualiseerd basisjaar, wat betekent dat het jaar 2025 voortaan gelijkgeschakeld is aan 100 ('2025 = 100'). Daarnaast baseert de index zich vanaf nu ook op een nieuwe classificatie die onze consumptiegewoonten beter weerspiegelt. Het vorige basisjaar lag op 2013. Met deze recente aanpassing schakelen we dus over van '2013 = 100' naar '2025 = 100'.

Om deze overgang vlot te doen verlopen, heeft de FOD Economie conversiecoëfficiënten gepubliceerd:

- voor de consumptieprijsindex ligt de coëfficiënt op 0,7391
- voor de gezondheidsindex ligt de coëfficiënt op 0,7376.

Dankzij deze coëfficiënten kan je de oude indexcijfers eenvoudig herberekenen, zodat ze overeenstemmen met het nieuwe basisjaar 2025.

Louter technische update

Deze aanpassing is uitsluitend technisch van aard en heeft bijgevolg geen enkele impact op:

- de indexering,
- het bedrag van de loonaanpassingen

- de centenindex (index 100), die zal worden toegepast vanaf de derde maand na de volgende overschrijding van de spilindex.

Over de nieuwe indexverhoging

De nieuwe verhogingscoëfficiënt van 2,1647 is pas van toepassing vanaf maart 2026. Daarom verschijnt hij momenteel nog niet in de documenten.

Het cijfer 98,51 dat je vandaag ziet, is gewoon het resultaat van de omzetting van de oude overschrijdingswaarde van de spilindexnorm.

Met de nieuwe basis '2025 = 100' wordt de nieuwe waarde 100,28.

ENQUÊTE OVER DE PERCEPTIE VAN DE ADMINISTRATIEVE LASTEN VAN ONDERNEMINGEN EN ZELFSTANDIGEN PUBLICATION DATE 26 FEBRUARI 2026

De FOD BOSA heeft, met de steun van Statbel (het Belgische statistiekbureau), een enquête uitgevoerd over de evolutie van de perceptie van de administratieve lasten van bedrijven en zelfstandigen tussen 2022 en 2024. Meer dan 1400 bedrijven en zelfstandigen hebben deze enquête ingevuld. De enquête focuste zich op de perceptie van ondernemingen en zelfstandigen over de administratieve lasten.

Het rapport bestaat uit vijf delen, die hieronder kort worden samengevat.

De perceptie van de evolutie van de lasten tussen 2022 en 2024

De dominante trend is een stijging van de administratieve lasten.

De meerderheid van de respondenten is van mening dat de lasten zijn gestegen: 45 % constateert een stijging en 20 % een aanzienlijke stijging, terwijl 34 % vindt dat de situatie ongewijzigd is gebleven.

Bedrijven zijn het meest gevoelig voor deze stijging: een meerderheid is van mening dat de lasten zijn toegenomen. Zelfstandigen hebben een meer gemengd beeld: terwijl 59 % een stijging waarneemt, is 40 % van mening dat de lasten niet zijn veranderd. In beide groepen blijven de vermeldingen van een daling (al dan niet aanzienlijk) marginaal, rond de 2 %.

De perceptie van de kwaliteit van de regelgeving

Over het algemeen hebben de respondenten een vrij negatieve mening over de kwaliteit van de regelgeving. Aspecten die verband houden met communicatie, zoals de tijdige verspreiding van informatie en de toegang tot adequate informatie, krijgen nog de meest positieve beoordelingen. Anderzijds wordt kritiek geuit op de inhoud van de teksten: de regelgeving wordt als moeilijk te begrijpen beschouwd en onvoldoende aangepast aan de concrete omstandigheden van ondernemingen.

De perceptie van de kwaliteit van de contacten met de overheid

De interactie met de openbare diensten wordt gekenmerkt door moeilijkheden bij de toegang, ondanks een relatieve tevredenheid over de inhoud van de contacten zodra dit tot stand is gekomen.

De slechtst beoordeelde criteria hebben betrekking op het gemak om te weten tot welke dienst men zich moet wenden en om in contact te komen met de bevoegde dienst.

Anderzijds zijn ondernemingen en zelfstandigen meer tevreden over de nauwkeurigheid van de antwoorden, het naleven van de termijnen en de motivering van administratieve beslissingen.

De evolutie van de resultaten tussen 2000 en 2024

Uit historische observaties blijkt dat de perceptie van een toename van de administratieve lasten een constante is, maar dat deze zich in drie verschillende fasen heeft ontwikkeld.

Eerst, tussen 2000 en 2005 overheerste de perceptie van een toename.

Vervolgens is er tussen 2009 en 2016 een relatieve stabilisatie waarneembaar. Het aandeel van de respondenten dat de lasten als "ongewijzigd" beschouwt, neemt toe, met name tussen 2009 en 2012.

Ten slotte wordt de periode 2020-2024 gekenmerkt door een toename van het gevoel dat de lasten zwaarder worden. Het aandeel "aanzienlijke stijging" stijgt aanzienlijk, terwijl het gevoel van stabiliteit afneemt.

De digitale hulpmiddelen

Vanuit het oogpunt van ondernemingen zien we een algemene toename van de bekendheid van digitale platforms ten opzichte van 2022. Het gebruik ligt echter systematisch onder het bekendheidsniveau, vooral voor de minder verspreide tools.

Vanuit het oogpunt van zelfstandigen is, net als bij ondernemingen, de bekendheid van de tools groter dan het daadwerkelijke gebruik ervan.

STRATEGISCH PLAN BOSA 2025-2029 Luik Overheidsopdrachten

De FOD BOSA adviseert en ondersteunt federale overheidsdiensten bij overheidsopdrachten. Dat doen we door een brede waaier van gemeenschappelijke overeenkomsten voor aankopen aan te bieden en juridische adviezen te geven over de regelgeving rond dit thema. Wij bieden opleidingen en leertrajecten aan over overheidsopdrachten in al hun facetten. We faciliteren het strategisch federaal aankoopoverleg (SFA) dat bestaat uit vertegenwoordigers van federale overheidsdiensten en ondersteunen de regering met technische expertise bij zowel de vaststelling als de uitvoering van het federale aankoopbeleid. We nemen de lead bij het realiseren van gemeenschappelijke aankopen of ondersteunen andere overheidsdiensten bij het opnemen van die rol. Ons marktkenniscentrum voorziet in bruikbare informatie, praktijkgidsen, studies en verwijzingen naar externe bronnen om overheidsopdrachten te realiseren. Verder zorgen we voor het beheer, de evolutie en het onderhoud van het e-Procurement platform voor het digitaliseren van overheidsopdrachten voor federale, regionale en lokale overheden, alsook voor de economische operatoren die willen deelnemen aan een overheidsopdracht.

BEKIJK HIER ONZE KERNOPDRACHTEN IN DETAIL

- Het coördineren, uitvoeren en opvolgen van een efficiënt en effectief aankoopbeleid voor de federale overheid, het ondersteunen van federale aankopers door het geven van juridische adviezen over overheidsopdrachten, het ter beschikking stellen van typedocumenten, het organiseren van informatiesessies, opleidingen en projectondersteuning, het opsporen van behoeften en volumes, analyseren van contracten en verzamelen van leveranciersinformatie, het beheren van het secretariaat van het Strategisch Federaal Aankoopoverleg en de procedures voor gemeenschappelijke overeenkomsten, het beheren van gemeenschappelijke overeenkomsten als opdrachtcentrale, het helpen bij het opstellen van overheidsopdrachtendossiers, en het opvolgen en ontwikkelen van het eProcurementplatform inclusief ondersteuning van gebruikers.
- Verdere detailinformatie : <https://bosa.belgium.be/nl/themas/overheids-opdrachten>

economie
FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
SPF Economie, P.M.E., Classes moyennes et Energie

FOD ECONOMIE KMO MIDDENSTAND

INDEXCIJFER VAN DE CONSUMPTIEPRIJZEN VAN DE MAAND FEBRUARI 2026

De Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie deelt mee dat het **indexcijfer van de consumptieprijzen** voor de maand februari 2026, **101.72** punten bedraagt, tegenover 101.17 punten in januari 2026, hetgeen een stijging van 0.55 punt of 0.54% betekent.

De **gezondheidsindex**, zoals bedoeld in de wet van 23 april 2015 (Belgisch Staatsblad 27.04.2015), bedraagt **101.84** punten voor de maand februari 2026.

De **afgevlakte gezondheidsindex** zoals bedoeld in de wet van 23 april 2015 (Belgisch Staatsblad 27.04.2015), bedraagt **99.14** punten voor de maand februari 2026.

ONS AANBOD VOOR INTERNE OPLEIDINGEN in company OP UW MAAT UITGEWERKT

ALL-IN TARIEVEN GEDURENDE HET ACADEMIEJAAR 2025-2026

De opleidingen welke we op uw maat in uw instelling kunnen verzorgen, en dit zowel nederlandstalig als franstalig vindt u terug op onze website : <https://www.caru-commv.be>

Voor al deze seminaries voorzien we een **syllabus en power point** presentatie welke digitaal (gratis) ter beschikking worden geseld van de deelnemers.

De opgegeven prijzen blijven onveranderd van toepassing.

Aanvragen voor deze sessies kunnen **bij eenvoudige mail** gericht worden aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met vermelding van de gewenste sessie en de vooropgestelde uitvoeringsperiode

De exacte uitvoeringsdata worden dan in gemeen overleg afgesproken.

U dient enkel uren passend lokaal te voorzien, wij zorgen voor laptop en beamer ter ondersteuning van de sessie

NOG BESCHIKBARE DOCUMENTATIE

LAATSTE EXEMPLAREN VOOR SNELLE BESLISSERS

HANDBOEK masterclass 2022 “ADMINISTRATIEF EENVOUDIGER STRUCTUREN VAN HET AANKOOPPROCES VIA INTERNE DELEGATIE ”

**HANDBOEK masterclass 2023 EERSTE DEEL
“ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO CAPITA SELECTA”**

AANSPRAKELIJKHEID MANDATARISSEN EN BESTUURDERS
VERPLICHT RAMING PRIJSNAZICHT EN ABNORMALE PRIJZEN
CONTRACTUELE BEPALINGEN BIJ ONDERAANNEMING

Kostprijs : 30,00€. plus verzendingskost 20 €

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2023 TWEEDE DEEL

**“ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO SELECTIE EN
GUNNINGCRITERIA”**

HANDBOEK masterclass 2024 DERDE DEEL

**“ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO DE JUISTE KEUZE VAN
GUNNINGWIJZEN EN GUNNINGMETHODES EN PRAKTIJK VAN HET
ONDERHANDELEN**

Kostprijs : 30,00€. I plis verzendingskost 20 €

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

**HANDBOEK BIJ DE MASTERCLASS 2024 VIERDE DEEL “ VIJF JAAR
PRAKTIJK TOEPASSING WOO: van administratieve ergernis naar
performanter BESTEK”**

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2025 BOEKDEEL 1
“ UW OVERHEIDSOPDRACHTEN IN UITVOERING”

HANDBOEK masterclass 2025 BOEKDEEL 2
“ UW OVERHEIDSOPDRACHTEN IN UITVOERING”

Kostprijs : 30 €. + verzendingskost 20€

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass OKTOBER 2025

“KAN JE ALS AANBESTEDER NOG AANKOPEN ZONDER HET FORMALISME VAN, EEN OVERHEIDSOPDRACHT ”

ostprijs : 30 €. + verzendingskost 20 €

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

op 19/3/26 (MECHELEN) MASTERCLASS rond de noodzakelijke aanpassingen van uw bestekken met concrete nieuwe clausules aansluitend op een aantal nieuwe wettelijke bepalingen en de evolutie in Belgische en Europese rechtspraak.

In bijlage vindt u de agenda en inschrijvingsformulier **INSCHRIJVEN ENKEL NOG VOOR MECHELEN MOGELIJK TOT 11/3**

Reserveer nu

INSCHRIJVINGSFORMULIER

CARU MASTERCLASS 2026 Seminarierreeks erkend als
PROFESSIONAL DEVELOPMENT for PUBLIC PROCUREMENT OFFICER
UW BESTEK AANGEPAST AAN DE GEWIJZIGDE WETGEVING
RECHTSPRAAK DOCTRINE
DONDERDAG 19 MAART MECHELEN VANDERVALK RodeKruisplein1

te mailen aan info@caru-commv.be of rudiclaeys@telenet.be

INSCHRIJVING VOOR MECHELEN 19 MAART 26

GEGEVENS DEELNEMENDE ORGANISATIE

Maatschappelijke benaming :

CURSIST:

Naam en voornaam:

E-mail :

FACTURATIE GEGEVENS:

Maatschappelijke benaming:

Straat en nummer:

Postcode en gemeente

KBO nummer

:

Bestelbonnummer

Het bestuur verbindt er zich toe het inschrijvingsgeld **ALL-IN** ten belope van **275,00 €** te betalen na ontvangst van de factuur en uiterlijk de dag van het seminarie.

In het tarief zijn zowel uw deelname aan de studiedag , de catering , als het Handboek en voorstel clausules in Word op digitale sleutel, **inbegrepen**

datum,

handtekening,

functie

DAGPROGRAMMA MASTERCLASS EERSTE DEEL MAART 2026

PROGRAMMA

Vanaf 8u 30 **welkomstkoffie** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap & smoothie volgens seizoen. Yoghurt met granola, crackers van hazelnoot, rode peper of rozemarijn,... Voor wie het wat zoeter wil: ovenverse mini koekjes.

9.00 u. **Eerste sessie :Overzicht van de diverse wijzigingen via wetgeving, rechtspraak en doctrine met impact op uw overheidsopdrachten**

Benadering vanuit de diverse onderdelen van het bestek

10.30 u. **netwerkingspauze** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater met een variatie van gebakjes.

10.45 u. **Tweede sessie :Aanpassingen en clausules betreffende de algemene voorschriften en de plaatsing van uw opdracht (algemeen en reglementair deel). Aangepaste formulering voor uw selectiecriteria, met aandacht voor de bijzondere aansprakelijkheidsdekking, bescherming van de aanbesteder, en soepele eigen criteria en bestelwijzes voor uitgestelde uitvoering en deelopdrachten, accenten op persoonlijke uitvoeringsverbintenissen**

12.30 u **Lunch** : Uitgebreid koud en warmbuffet met als afsluiter een dessertbuffet + frisdrank, water, koffie of thee

13.15 u. **Derde sessie : Aanpassingen en clausules met betrekking tot de uitvoering van uw opdracht (het contractuele deel). Bijzondere bestekregelingen voor ongelijke conventionele maatregelen, aangepaste borg en betalingsregeling, voorzorgen voor de uitbreidingen van de produktaansprakelijkheid, het verhaal op tussenpersonen,...**

15.00 u. **netwerkingspauze** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater met een variatie van gebakjes.

15.15 **Vierde sessie : De aangepaste technische voorwaarden en de bijhorende documenten. Uitsplitsing van het dossier met waarborgen op uitvoering in onderaanneming, bindende uitvoeringsplanning, handkavingsmaatregelen**

Einde studiedag 16 u 30 ...

PLANNING VAN DE VOLGENDE MASTERCLASS SEMINARIES 2026

26/5 raamovereenkomst aangepaste gunning deelopdrachten VANDER VALK GENT

28/5 raamovereenkomst aangepaste gunning deelopdrachten HOLIDAY INN HASSELT

04/6 raamovereenkomst aangepaste gunning deelopdrachten VANDER VALK MECHELEN

22/9 regelmatigheidsnazicht nazicht en evaluatie van de offertes VANDER VALK GENT

24/9 regelmatigheidsnazicht nazicht en evaluatie van de offertes HOLIDAY INN HASSELT

1/10 regelmatigheidsnazicht nazicht en evaluatie van de offertes VANDER VALK MECHELEN

24/11 Onderhandelen in de praktijk VANDDER VALK GENT

26/11 Onderhandelen in de praktijk HOLIDAY INN HASSELT

03/12 Onderhandelen in de praktijk VANDER VALK MECHELEN

CARU Comm.V.

CERTIFIED by F.S.M.A.

**PROFESSIONAL DEVELOPMENT 2026 for
PUBLIC PROCUREMENT OFFICERS**